

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
«ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»**

**Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ &
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΔΗΜΟΣΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»**

**Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω της χρηματοδότησης των
ΕΠ προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-
2013**

Μαρία Γκότση

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Α.Ε.Ι.
Πειραιά Τ.Τ. για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Πειραιάς, 2017

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
«ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»**

**Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ &
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»**

**Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω της χρηματοδότησης των
ΕΠ προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-
2013**

Μαρία Γκότση, Α.Μ.: 00712

Επιβλέπων: Ανδρέας Αλεξόπουλος, Ερευνητής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Α.Ε.Ι.
Πειραιά Τ.Τ. για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Πειραιάς, 2017

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
«ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»**

**Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ &
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

M.Sc. in Public Economics and Policy

**Boosting entrepreneurship through financing of the National Strategic
Reference Framework (NRSF) Operational Programs during the 2007-
2013 programming period**

Maria Gkotsi, R.N.: 00712

Supervisor: Andreas Alexopoulos, Researcher

Master Thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the Piraeus
University of Applied Sciences (T.E.I. of Piraeus) in partial fulfillment of the requirements for
the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy

Piraeus, Greece, 2017

Στον Πατέρα μου Παναγιώτη Γκότση

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας κ. Ανδρέα Αλεξόπουλο, για την καθοδήγησή του και την πολύτιμη συμβολή του σε κάθε φάση της δημιουργίας της. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Θεόδωρο Παπαηλία για τις πολύτιμες συμβουλές του και τη συμπαράστασή του σε όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών. Τέλος θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένειά μου και στον σύζυγό μου, που όλα αυτά τα χρόνια μου συμπαραστέκονται και διαμορφώνουν γύρω μου ένα άνετο περιβάλλον, μέσα στο οποίο μπορώ να εργαστώ και να επεκτείνω τις γνώσεις μου.

Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω της χρηματοδότησης των ΕΠ προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά την προγραμματική περίοδο 2007- 2013

Περίληψη

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί μια έννοια με πολλές διαστάσεις, παρ' όλα αυτά, η επιχειρηματικότητα παραμένει ως ένα θέμα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ως εκ τούτου ο καθ' ένας θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι η επιχειρηματικότητα αποτελεί έναν ξεχωριστό τομέα (Busenitz et al., 2003). Οι κατευθύνσεις της «Διυπουργικής Επιτροπής Συντονισμού και Χάραξης Πολιτικής Αναπτυξιακού Προγραμματισμού 2007-2013», αποτέλεσαν καθοριστικές εισροές τόσο στο Στρατηγικό όσο και στο Επιχειρησιακό Μέρος του ΕΣΠΑ, με βασικές κατευθύνσεις και στρατηγικές επιλογές σε εθνικό επίπεδο.

Λέξεις Κλειδιά: Επιχειρηματικότητα, ΕΣΠΑ, Επιχειρησιακά Προγράμματα, Ανταγωνιστικότητα

Boosting entrepreneurship through financing by the OP NSRF programs during the 2007-2013 programming period

Abstract

Entrepreneurship remains a matter of particular interest and therefore one could argue that entrepreneurship is a separate sector (Busenitz et al., 2003). The guidelines of the "Interministerial Committee for Coordination and Development of Development Policy 2007-2013" were a key input into both the Strategic and the Operational Part of the NSRF, with key orientations and strategic choices at national level.

Key Words: Entrepreneurship, NSRF, Operational Programmes, Competitiveness

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	xvii
Κεφάλαιο 1	1
1. Η επιχειρηματικότητα στο σύγχρονο περιβάλλον.....	1
1.1 Η έννοια της επιχειρηματικότητας.....	1
1.2 Κίνητρα που επιδρούν στην επιχειρηματικότητα	2
1.3 Εμπόδια στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας	2
1.4 Παράγοντες που επιδρούν στην διαμόρφωση της επιχειρηματικότητας.....	3
1.5.1 Η Ενδοεπιχειρηματικότητα (Intrapreneurship).....	6
1.5.2 Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα	7
1.5.3 Νεανική επιχειρηματικότητα ανάγκης και ευκαιρίας	8
1.6 Εξασφάλιση των παραγόντων οι οποίοι διευκολύνουν τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων εντός του Ελληνικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος.....	9
Κεφάλαιο 2	13
2.1 Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα	13
2.1.2 Εγχώριο επενδυτικό κλίμα	13
2.2 Ο Επηρεασμός της Ελληνικής επιχειρηματικής δραστηριότητας λόγω της παραοικονομίας	15
2.3 Φορείς που ενισχύουν την επιχειρηματικότητα.....	16
2.3.1 Δάνεια από Τράπεζες	17
2.3.2 Χρηματοδοτική Μίσθωση.....	18
2.3.3 Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Factoring).....	19
Κεφάλαιο 3	21
3. Ενίσχυση μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ	21
3.1 Οι Πολιτικές, τα Προγράμματα και οι Δράσεις στην Ελλάδα για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013	21
3.2 Δράσεις που αφορούν τις μικρές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις:	23
3.3 Επιχειρηματικότητα νέων και προγράμματα ΕΣΠΑ.....	26
3.4 Χρηματοδοτήσεις που λαμβάνει η νεανική επιχειρηματικότητα.....	27
3.5 Φορείς ενίσχυσης της νεανικής επιχειρηματικότητας.....	28
3.5.1 Δημόσιοι φορείς που ενισχύουν της νεανικής επιχειρηματικότητας.....	28
3.5.2 Εμπόδια που αφορούν την νεανική επιχειρηματικότητα	30
3.5.3 Πηγές χρηματοδότησης επιχειρήσεων.....	31
3.5.3.1 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς.....	31
3.5.3.2 Νομικό πλαίσιο	32
3.6 ΕΤΕΑΝ και ρόλος.....	33

3.7Στοχευμένη επιλογή επενδύσεων / επιχειρήσεων/ δραστηριοτήτων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά για το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα	34
3.5 Εθνικές Υποδομές.....	34
3.8Ενίσχυση προσαρμογής επιχειρήσεων και ανθρώπινου δυναμικού στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις.....	35
3.8.1 Αγροδιατροφή / Βιομηχανία τροφίμων.....	37
3.8.2 Ενέργεια	37
3.8.3 Εφοδιαστική Αλυσίδα	38
3.8.4 Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες	38
3.8.5 Περιβάλλον	39
3.8.6 Τουρισμός	39
3.8.7 Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών(ΤΠΕ)	40
3.8.9 Υγεία	40
3.8.10Υλικά –Κατασκευές	41
Συμπεράσματα.....	43
Βιβλιογραφία	45

Εισαγωγή

Επικρατεί μια γενική διάσταση απόψεων εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας σχετικά με το τι ακριβώς είναι η επιχειρηματικότητα. Οι περισσότεροι εκ των συγγραφέων πιστεύουν ότι αποτελεί έναν σημαντικό οικονομικό παράγοντα (Parker, 2009). Ο προβληματισμός αυτός αναπτύσσεται καθώς κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών η έννοια της επιχειρηματικότητας έχει μελετηθεί από διάφορα επιστημονικά πεδία όπως της κοινωνιολογίας, της ανθρωπολογίας, της ψυχολογίας κ.α.

Σύμφωνα με τον Σουμπέτερ (1943) η επιχειρηματικότητα ορίζεται ως η προσπάθεια να μετατραπεί η πρωτοβουλία σε αποτέλεσμα και μέσω αυτής της διαδικασίας να γίνει εφικτή, η αποκόμιση κέρδους. Ταυτόχρονα τονίζει πως η επιχειρηματικότητα αποτελεί τον βασικό μηχανισμό οικονομικής ανάπτυξης.

Οι Γκάρτνερ (1990), ΜακΜούλαν & Λόνγκ (1990) συμφωνούν ότι η έννοια της επιχειρηματικότητας θα μπορούσε να έχει διαφορετική διάσταση για διαφορετικά άτομα.

Οι Μακένζι και Σία (2007) αναφέρουν ότι η επιχειρηματικότητα συμπεριλαμβάνει ανθρώπους αλλά και ομάδες ανθρώπων οι οποίοι επιζητούν να αξιοποιήσουν οικονομικές ευκαιρίες. Ο Παπαδόπουλος (2009) δίνει τον ορισμό του για την επιχειρηματικότητα: η επιθυμία του ατόμου να αναλάβει τους κινδύνους που σχετίζονται με τον σχηματισμό και τη λειτουργία μιας επιχείρησης.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας μέσω της χρηματοδότησης των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Κεφάλαιο 1

1. Η επιχειρηματικότητα στο σύγχρονο περιβάλλον

1.1 Η έννοια της επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα εννοιολογικά όπως είναι λογικό αποτελεί ένα από τα βασικά ενδιαφέροντα τόσο της ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας, όσο και των κυριότερων διεθνών κύκλων.

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί μια δραστηριότητα η οποία συνδέεται άμεσα με την αναπτυξιακή διαδικασία. Οι Κούραν και Στανγουόρθ (1989) ορίζοντας της επιχειρηματικότητα, την παρουσιάζουν ως τη δημιουργία μιας καινούργιας οικονομικής οντότητας, η οποία επικεντρώνεται σε ένα προϊόν ή υπηρεσία ή έστω, σε κάτι που να είναι σημαντικά διαφοροποιημένο από τα υπόλοιπα προϊόντα και υπηρεσίες που προσφέρονται εντός της αγοράς

Είναι γενικά αποδεκτό το γεγονός ότι η επιχειρηματικότητα συμβάλλει στη δημιουργία επιχειρήσεων, με επακόλουθα τη δημιουργία θέσεων εργασίας και πλούτου, μιας διαδικασίας που οδηγεί στην ανάπτυξη. Ένας πολύ απλός ορισμός για την επιχειρηματικότητα αποτελεί ο εξής "επιχειρηματικότητα είναι το ξεκίνημα μιας επιχείρησης" (Καραθανάση, 2002).

Το GEM ορίζει την επιχειρηματικότητα ως κάθε προσπάθεια για τη δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή νέας δραστηριότητας, όπως, π.χ. το ελεύθερο επάγγελμα ή τη δημιουργία μιας νέας επιχειρηματικής οντότητας ή την επέκταση μιας υφιστάμενης επιχείρησης, και η οποία πραγματοποιείται είτε ιδιωτικά, είτε από επιχειρήσεις που ήδη βρίσκονται σε λειτουργία (Ιωαννίδης, 2012).

Η επιχειρηματικότητα σαν έννοια έχει τη δυνατότητα να οριστεί αλλά και να προσεγγιστεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Οι τρόποι αυτοί εκτείνονται από τη δημιουργικότητα ως και την επιβίωση όπως επίσης και από την ανάληψη ρίσκων ως και την άσκηση ηγεσίας από άτομα τα οποία έχουν το ταλέντο να βλέπουν τις ευκαιρίες την

στιγμή που άλλοι δεν τις αναγνωρίζουν και που έχουν τη δυνατότητα να οργανωθούν για να πετύχουν τον στόχο που επιδιώκουν.

1.2 Κίνητρα που επιδρούν στην επιχειρηματικότητα

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί έναν κρίσιμο παράγοντα για την εθνική οικονομία οπότε έχει μεγάλη σημασία να κατανοήσουμε ποια κίνητρα παρακινούν τα άτομα προς την επιχειρηματική δραστηριοποίηση. Η προσοχή του Σουμπέτερ (1911) ήταν εστιασμένη σε μη κλασικούς παράγοντες, σε παράγοντες δηλαδή πέρα των κερδών. Εστίασε στους παράγοντες που δίνουν ώθηση στην επιχειρηματικότητα, οι οποίοι έχουν σχέση με τα χαρακτηριστικά των δυνητικών επιχειρηματιών ατομικά αλλά και περιβαλλοντικά όπως είναι δηλαδή το φύλο, η φυλή, η ηλικία, η παιδεία, το οικογενειακό υπόβαθρο, η προηγούμενη εργασιακή εμπειρία ακόμα και το ύψος του μισθού που λάμβανε το άτομο ως μισθωτός. Για να γίνει κατανοητό το επιχειρηματικό πνεύμα θα πρέπει να γίνουν κατανοητά τα κίνητρα που έχουν τα άτομα τα όποια δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά (Venkataraman, 1977). Σύμφωνα με τον ΜακΚλέναν (1965) η επιτυχία αποτελεί το κίνητρο το οποίο ωθεί ένα άτομο να στραφεί στην επιχειρηματική δραστηριοποίηση. Διαπιστώθηκε επίσης ότι ένα αρκετά σημαντικό κίνητρο ώστε να στραφεί ένα άτομο προς την επιχειρηματικότητα είναι το αν κάποιο μέλος της οικογένειας του είναι επιχειρηματίας και αν λειτουργεί ως πρότυπό του. Τέλος, η ρεαλιστική αντίληψη της οικονομικής κατάστασης που επικρατεί σε ένα κράτος καθώς και η ευνοϊκή πολιτική που ασκείται από την κυβέρνηση είναι σημαντικά κίνητρα που ωθούν άτομα προς την επιχειρηματική δραστηριοποίηση (Jail&Ali, 2013).

1.3 Εμπόδια στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας

Σύμφωνα με τον Κουρίλοφ (2000), ανατρέχοντας στη βιβλιογραφία, παρατηρούμε τη δημιουργία μιας ανομοιογενούς λίστας που αποτελείται από περισσότερα από εκατό πενήντα εμπόδια, κάποια εκ των οποίων εμφανίζονται στις έρευνες με μεγάλη συχνότητα. Ο ίδιος υποστηρίζει πως η προέλευση μεγάλου αριθμού των εμποδίων αυτών σχετίζεται με τη λειτουργία των κυβερνήσεων. Σύμφωνα με τον Χατάλα (2005),

ορισμένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια στην έναρξη μιας επιχείρησης αποτελούν τα προβλήματα προσωπικής φύσεως, ο περιορισμένος χρόνος, η έλλειψη των απαραίτητων δεξιοτήτων καθώς και η μη ύπαρξη εμπιστοσύνης.

Άλλο ένα πολύ σημαντικό εμπόδιο στην επιχειρηματική δραστηριοποίηση των ατόμων αποτελεί ο προσωπικός τους φόβος για αποτυχία. Η μη ύπαρξη κεφαλαίων είναι άλλη μια δυσκολία που οι επιχειρηματίες καλούνται να βρουν τρόπο αντιμετώπισης όπου σε συνδυασμό με τη ελλιπή δυνατότητα άντλησης κεφαλαίων εκ του τραπεζικού συστήματος ειδικά τη σημερινή εποχή της οικονομικής ύφεσης που το τραπεζικό σύστημα είναι εξαιρετικά αδύναμο γίνεται εύκολα κατανοητό ότι κάθε επίδοξος επιχειρηματίας προβληματίζεται σε μεγάλο βαθμό για την επιλογή που καλείται να κάνει.

1.4 Παράγοντες που επιδρούν στην διαμόρφωση της επιχειρηματικότητας

Ο Γκάνταμ (2007) υποστηρίζει ότι η επιχειρηματικότητα αποτελεί ένα πολύπλευρο αλλά και διεπιστημονικό φαινόμενο. Επιστημονικοί κλάδοι όπως ο οικονομικός, ο κοινωνιολογικός και ο ψυχολογικός είναι άμεσα συνδεδεμένοι με την επιχειρηματικότητα όπως είναι τα και τα χαρακτηριστικά δημογραφικής φύσεως που αποτελούν κομμάτι των υπό εξέταση πληθυσμών. Βέβαια, το να επιτύχει ένα επιχειρηματικό εγχείρημα δεν έχει να κάνει μόνο από την προσωπικότητα και τα χαρακτηριστικά του κάθε επιχειρηματία καθώς επηρεάζεται και από άλλες παραμέτρους είτε εσωτερικές είτε εξωτερικές (Audretsch, D., Keilbach, M., &Lehmann, E. 2006)

Οικονομικοί Παράγοντες

Οι οικονομικοί παράγοντες έχουν άμεση επίδραση στον σχηματισμό αλλά και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και άρα στην ίδια την επιχειρηματικότητα. Το οικονομικό κλίμα ενός κράτους αποτελεί έναν εκ των πιο σημαντικών παραγόντων καθώς έχει άμεσο αντίκτυπο στην επιχειρηματικότητα. Επιπλέον, υψίστης σημασίας παράγοντες αποτελούν το φορολογικό καθεστώς, το βιοτικό επίπεδο (κατά κεφαλήν εισόδημα), η ανεργία, το ύψος των επιτοκίων δανεισμού καθώς και ο πληθωρισμός. Οικονομίες με

ανώτερο βιοτικό επίπεδο παρουσιάζουν πολύ υψηλότερη ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών σε σχέση με μια οικονομία της οποίας το βιοτικό επίπεδο παραμένει χαμηλό.

Κατά τον Πόρτερ (1990) η επιχειρηματική δραστηριοποίηση έγκειται σε επηρεασμό από εσωτερικούς αλλά και εξωτερικούς παράγοντες. Εντός μιας χώρας, η δυναμική της επιχειρηματικότητας επηρεάζεται άμεσα από το επιχειρηματικό κλίμα όπως και την ατομική δυναμική και ατομική ικανότητα.

Με βάση μελέτες του παρελθόντος και σύμφωνα με τον Βιβαρέλι (2011), παρατηρούμε πως οι οικονομικοί παράγοντες έχουν τη δυνατότητα να έχουν ιδιαίτερα σημαντικό αντίκτυπο στην απόφαση για την έναρξη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας αφού όπως έχει αποδειχτεί, σε ορισμένες περιπτώσεις οι προσδιοριστικοί παράγοντες της αγοράς, το αναμενόμενο κέρδος και οι φραγμοί εισόδου, έχουν μεγάλη σημασία (Audretsch, D., Keilbach, M., & Lehmann, E. 2006).

Κοινωνιολογικοί Παράγοντες

Οι παράγοντες αυτοί έχουν σχέση με το επίπεδο ζωής που επιλέγουν τα άτομα για να ζήσουν. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι καταναλωτικές συνήθειες των ανθρώπων καθώς και οι προτιμήσεις τους και οι επιλογές τους έχουν άμεσο αντίκτυπο στο βιοτικό επίπεδο όσον αφορά την οικονομία. Για το λόγο αυτό, η επιχειρηματική δραστηριότητα των ατόμων επηρεάζεται και από τις επιλογές αυτών όσο και από τις συνήθειες τους.

Δημογραφικοί Παράγοντες

Είναι γενικά αποδεκτό, ότι οι παράγοντες οι οποίοι έχουν σχέση με την προσωπικότητα και τα ατομικά χαρακτηριστικά όπως το αν είναι άντρας ή γυναίκα, η ηλικία, η κοινωνική τάξη που ανήκει, το ατομικό μορφωτικό επίπεδο, η εργασία του αλλά και η οικογενειακή του κατάσταση επηρεάζουν την ενασχόληση του με την επιχειρηματικότητα. Το γεγονός είναι πως οι δημογραφικές αλλαγές είναι μια σημαντική παράμετρος για μακροπρόθεσμη κοινωνική αλλαγή (Autio, E., & Acs, Z. 2010).

Πολιτισμικοί Παράγοντες

Οι παράγοντες αυτοί έχουν σημαντική επίδραση στην επιχειρηματική ικανότητα για μια οικονομία λόγω του ότι κάθε πολιτισμικό περιβάλλον είναι ανομοιογενές. Επιπρόσθετα, ο πολιτισμός επηρεάζει άμεσα το σύστημα δημόσιας διοίκησης και το νομικό σύστημα δικαιοσύνης. Τα δομικά στοιχεία του πολιτισμού είναι οι αξίες. Ως βασικό πολιτισμικό στοιχείο, η θρησκεία έχει και αυτή άμεση επίδραση στην οικονομία μιας κοινωνίας και τέλος, οι αλληλεπιδράσεις αλλά και οι σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας είναι ένας σημαντικός παράγοντας επηρεασμού της κοινωνικής πρόνοιας και ευημερίας.

Ψυχολογικοί Παράγοντες

Στη βιβλιογραφία αναδεικνύεται η σημαντικότητα για τη διαμόρφωση της επιχειρηματικότητας ορισμένων δημογραφικών χαρακτηριστικών, όπως η φυλή, η θρησκεία ή το φύλο αλλά και οι ψυχολογικοί παράγοντες. Παραδείγματος χάριν, το άτομο που δυνητικά θα ξεκινήσει την επιχειρηματική του δραστηριοποίηση επηρεάζεται έντονα από κάποια ιδιαίτερη κατάσταση ψυχολογικής φύσεως, όπως η αναζήτηση του για σπουδαιότητα, οι φιλοδοξίες του ή η αίσθηση της ανάγκης του για ανεξαρτητοποίηση (Autio, E., & Acs, Z. 2010).

Πολιτικοί Παράγοντες

Βασικός παράγοντας για την ενίσχυση και προστασία ενός οποιουδήποτε επιχειρηματικού σχεδίου αποτελεί το πολιτικό κλίμα (πολιτική σταθερότητα) που επικρατεί σε μια οικονομία, ειδικά σε περιπτώσεις όπου ο επενδυτής που κάνει την επένδυση είναι αλλοδαπός. Επίσης σημαντική είναι και η ύπαρξη ενός σταθερού νομικού συστήματος ειδικά όσον αφορά την εργατική νομοθεσία αλλά και τον επενδυτικό νόμο. Η ύπαρξη σταθερού νομικού και φορολογικού συστήματος συσχετίζεται άμεσα με την πολιτική σταθερότητα μιας οικονομίας (Burgelman, R. A., & Hitt, M. A. 2007).

Είδη επιχειρηματικής δραστηριότητας

Σε γενικές γραμμές, οι θεωρητικοί που ασχολούνται με την επιχειρηματικότητα, δεν συμφωνούν ως προς τα είδη της. Οι Γκράιμς και άλλοι (2013) υποστηρίζουν ότι η παραδοσιακής μορφής επιχειρηματικότητα δεν έχει πολλές διαφορές σε σχέση με αυτή της κοινωνικής μορφής (Burgelman, R. A., &Hitt, M. A. 2007). Οι Κλάμπ και Αλχάμις (2010) αναφέρουν ότι αυτές οι 2 μορφές επιχειρηματικότητας είναι αυτές που συνήθως παρατηρούμε. Μια διάκριση ανάμεσα στην υψηλή και χαμηλή επιχειρηματικότητα κάνει ο Κάσον (2005) ο οποίος υποστηρίζει ότι για να υπάρχει υψηλή επιχειρηματικότητα πρέπει να υπάρχει και υψηλός βαθμός στον τομέα της καινοτομίας, ενώ όταν παρατηρούμε την δημιουργία νέων επιχειρήσεων χωρίς να υπάρχει σε κάποιο βαθμό καινοτομία με την ουσιαστική της έννοια τότε αυτό συνεπάγεται με χαμηλή επιχειρηματικότητα.

1.5.1 Η Ενδοεπιχειρηματικότητα (Intrapreneurship)

Ο όρος «Ενδοεπιχειρηματικότητα» ή αλλιώς «Εταιρική Επιχειρηματικότητα» (Corporate Intrapreneurship) αναφέρεται στην επιχειρηματική συμπεριφορά ατόμων εντός ενός μεγαλύτερου και εδραιωμένου οργανισμού και τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται από τον οργανισμό τους για να κάνουν τις απαραίτητες ενέργειες για τη δημιουργία καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, οι οποίες στη συνέχεια να μπορούν να έχουν τη δυνατότητα μετατροπής τους σε νεοφυείς εταιρείες. Η Ελισάβετ Πίνστοτ και ο Γκίλφορντ, για πρώτη φορά, αναφέρονται στον όρο της ενδοεπιχειρηματικότητας το 1978. Η ενδοεπιχειρηματικότητα, εννοιολογικά, έχει τις ρίζες της στην ανεξάρτητη επιχειρηματικότητα. Την περίοδο των 2 τελευταίων δεκαετιών, έγινε μια αισθητή μετατόπιση των πολιτικών που σχετίζονται με τον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης, επιδιώκοντας την προσέλκυση μεγάλων εταιρειών παραγωγής ώστε να ενθαρρυνθεί η εσωτερική επιχειρηματικότητα (Burgelman, R. A., &Hitt, M. A. (2007).

Η εισαγωγή και εφαρμογή μιας αξιόλογης καινοτομίας στη λειτουργία μιας επιχείρησης από υπάλληλο ή υπαλλήλους οι οποίοι ήδη απασχολούνται εντός της επιχείρησης,

αποτελεί την εξέλιξη της επιχειρηματικότητας εντός ενός μεγαλύτερου οργανισμού και ονομάζεται ενδοεπιχειρηματικότητα (Davidsson, P., & Honig, B. 2003).

Η ενδοεπιχειρηματικότητα ορίζεται ως η πρωτοβουλία των ατόμων που εργάζονται στην επιχείρηση σε χαμηλότερων στρωμάτων θέσεις, να αναλάβουν κάτι καινούργιο και να δημιουργήσουν καινοτομία, ορισμένες φορές χωρίς να έχει απαιτηθεί από τα ανώτερα διοικητικά στρώματα της επιχείρησης. Η ενδοεπιχειρηματικότητα αποτελεί μια λειτουργία στην οποία άνθρωποι απασχολούμενοι από έναν οργανισμό επιδιώκουν μια επιχειρηματική ευκαιρία ανεξαρτήτως των διαθέσιμων σε αυτούς πόρων (Davidsson, P., & Honig, B. 2003).

Κατά τους Άντονσιτς και Χίσριχ (2003) η ενδοεπιχειρηματικότητα ορίζεται ως μια αναδυόμενη συμπεριφορική πρόθεση ή και συμπεριφορά η οποία σχετίζεται με τις αποκλίσεις από τους συνηθισμένους τρόπους που ασκεί η επιχειρηματική δραστηριότητα σε μια είδη ιστάμενη επιχείρηση ή οργανισμό. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι η ενδοεπιχειρηματικότητα αποτελεί μια πρωτοβουλία των απασχολούμενων εντός μιας επιχείρησης οι οποίοι καταλήγουν σε μια πρωτοβουλία να δημιουργήσουν κάτι καινούργιο. Μέσω της προσπάθειας τους αυτής φτάνουν στο αποτέλεσμα της βελτίωσης, της ανάπτυξης και της επέκτασης της επιχειρηματικότητας της επιχείρησης ή οργανισμού (Davidsson, P., & Honig, B. 2003).

1.5.2 Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Ο όρος της κοινωνικής επιχειρηματικότητας συμπεριλαμβάνει δράσεις και διαδικασίες οι οποίες ανακαλύπτουν, καθορίζουν και αξιοποιούν ευκαιρίες ώστε να προκύψει ενίσχυση του κοινωνικού πλούτου διαμέσου της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων ή μέσω της διαχείρισης των υφιστάμενων επιχειρήσεων με καινοτόμες διαδικασίες. Κοινωνική επιχείρηση ονομάζουμε την οργάνωση η οποία αναζητά επιχειρηματικές διεξόδους σε προβλήματα κοινωνικής φύσεως. Κάθε καινοτόμος πρωτοβουλία η οποία βοηθά την ανθρωπότητα δύναται να περιγραφεί με τον όρο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας (Audretsch, D., Keilbach, M., & Lehmann, E. 2006).

Αυτού του είδους η πρωτοβουλία δύναται να έχει είτε κερδοσκοπικό είτε μη-κερδοσκοπικό σκοπό. Κατά τους Σίλους και Μάιρ (2005) με την κοινωνική επιχειρηματικότητα συνδυάζονται η επινοητικότητα την οποία συνήθως συναντάμε

στην παραδοσιακή μορφή της επιχειρηματικότητας που έχει όμως ως σκοπό την κοινωνική προσφορά. Δεν έχει ως σκοπό της το κέρδος αλλά να προσφέρει σε κοινωνικούς σκοπούς, ενώ τα κέρδη τα οποία δύναται να προκύψουν ωφελούν άτομα των οποίων η θέση μπορεί να περιγραφεί ως μειονεκτική. Κατά τους Λασπρολιάτα και Κόττον (2003) κοινωνική επιχειρηματικότητα σημαίνει ΜΚΟ, η οποία εφαρμόζει επιχειρηματικές στρατηγικές προκειμένου να διατηρηθεί βιώσιμη και ταυτόχρονα ο αντίκτυπός της στην κοινωνία γίνεται μεγαλύτερος.

1.5.3 Νεανική επιχειρηματικότητα ανάγκης και ευκαιρίας

Το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας (GEM) είναι μια κοινοπραξία ερευνητικών ιδρυμάτων και πανεπιστημίων όπου στο πλαίσιο της λειτουργίας του πραγματοποιείται συλλογή εμπειρικών δεδομένων από ένα ευρύ φάσμα χωρών. Κατά τακτά χρονικά διαστήματα, το GEM, προβαίνει στη δημοσίευση παγκόσμιου, αλλά και εξειδικευμένου χαρακτήρα εκθέσεων που σχετίζονται με τις διάφορες διαστάσεις της επιχειρηματικότητας.

Το παγκόσμιο παρατηρητήριο επιχειρηματικότητας (GEM) μέσω των ερευνών που επιτελεί, αποκαλύπτει την στενού χαρακτήρα σχέση που υπάρχει ανάμεσα στις προοπτικές απασχόλησης και την έφεση προς την επιχειρηματική δραστηριότητα. Το παραπάνω διαπιστώνεται μετά από έρευνες οι οποίες στο μεταξύ διαφοροποιούν την επιχειρηματικότητα και την χωρίζουν σε δύο τύπους (Αθήνα. - Μπούρας, Χ., 2007), την επιχειρηματικότητα ανάγκης και την επιχειρηματικότητα ευκαιρίας. Στην επιχειρηματικότητα ανάγκης καταφεύγουν άτομα όπου για κύριο λόγο δεν έχουν τη δυνατότητα βιοπορισμού με διαφορετικό τρόπο, για παράδειγμα δεν μπορούν να βρουν μισθωτή εργασία. Αντίθετα με την επιχειρηματικότητα ανάγκης, στην περίπτωση της επιχειρηματικότητας ευκαιρίας εισέρχονται άτομα για να εκμεταλλευτούν μια ευκαιρία που έχουν βρει και δεν είναι σε εξάρτηση από την ικανότητα τους να βρουν μισθωτή εργασία. Σύμφωνα με το παγκόσμιο παρατηρητήριο επιχειρηματικότητας η μορφή της επιχειρηματικότητας ανάγκης εμφανίζεται με μεγαλύτερη συχνότητα σε μικρότερες και φτωχότερες οικονομίες ενώ στον αντίποδα η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας εμφανίζεται κυρίως στις πιο εύπορες (espa, 2017).

Τέλος, να τονίσουμε ότι η μορφή της επιχειρηματικότητας ανάγκης είναι συνδεδεμένη με την έννοια της απασχόλησης και την έννοια της ανεργίας συνεπώς είναι φυσιολογικό ότι σε περιόδους ύφεσης της οικονομίας περισσότεροι άνθρωποι στρέφονται προς αυτή τη μορφή επιχειρηματικότητας. Άρα είναι φυσιολογικό και το γεγονός ότι η επιχειρηματικότητα ανάγκης εμφανίζεται με μεγαλύτερη συχνότητα σε πληθυσμιακές ομάδες που μαστίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό από την ανεργία. Έτσι μπορούμε να αντιληφθούμε και τον λόγο της στροφής των νέων της χώρας μας προς την επιχειρηματικότητα αφού η ανεργία που μαστίζει την νεανική ηλικιακή κλίμακα του πληθυσμού είναι σε πάρα πολύ υψηλά επίπεδα.

Σε ποσοστό 7,48% οι νέοι ηλικίας 18-34 ετών πραγματοποίησαν τα πρώτα τους επιχειρηματικά βήματα για τον 2012 στις χώρες καινοτομίας. Κατατάχθηκαν με αυτό τον τρόπο στην κατηγορία των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων βάσει της ορολογίας που έχει θεσπιστεί από το GEM. Η σημασία του ποσοστού αυτού μεγεθύνεται όταν αντιστοιχίζεται με το ποσοστό επιχειρηματιών αρχικών σταδίων της ηλικιακής κλίμακας 35-64 ετών που είναι το 6,48%. Έχοντας λάβει υπόψη το γεγονός πως στο σύνολο των κρατών όσων αφορά το ανώτατο ηλικιακό κλιμάκιο 55-64 ετών, ο δείκτης επιχειρηματικότητας παρουσιάζει καθοδική πορεία (Αθήνα. - Μπούρας, Χ., 2007).

*χώρες καινοτομίας για το έτος 2012: ΗΠΑ, Ελλάδα, Ολλανδία, Βέλγιο, Γαλλία, Ισπανία, Ελβετία, Αυστρία, Ηνωμένο Βασίλειο, Δανία, Σουηδία, Νορβηγία, Γερμανία, Σιγκαπούρη, Ιαπωνία, Κορέα, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Φινλανδία, Σλοβενία, Σλοβακία, Ταιβάν, Ισραήλ(espa,2017).

1.6 Εξασφάλιση των παραγόντων οι οποίοι διευκολύνουν τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων εντός του Ελληνικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος

Εντός των πλαισίων του να επιτευχθεί έξυπνη ανάπτυξη, δίδεται προτεραιότητα στον τομέα της ενίσχυσης ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον φιλικό προς τις επιχειρήσεις, που με τη σειρά του θα βοηθήσει στην προσέλκυση των επενδύσεων. Βασισμένη στην ως άνω λογική η στρατηγική για το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να βασιστεί στο να διευκολύνει την επιχειρηματική δραστηριότητα υπό το πρίσμα των παρακάτω παραμέτρων:

1. **Την Αναδιάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης:** Τα αποτελέσματα των δράσεων της Δημόσιας Διοίκησης αποτελούν σημαντικούς διευκολυντές ή εμπόδια στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Οι δομές, οι λειτουργίες και το ανθρώπινο δυναμικό ενισχύονται με σκοπό την μείωση περαιτέρω και δραστηκότερα, των εμποδίων της ανάπτυξης της υγιούς επιχειρηματικότητας. Την υλοποίηση δράσεων οι οποίες είναι συναφείς με την επιτάχυνση των διαδικασιών για τη σύσταση και δημιουργία επιχειρηματικής δραστηριότητας, να απλοποιηθούν οι διοικητικές διαδικασίες οι οποίες έχουν σχέση με τον τομέα της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας (π.χ. απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης, επίλυσης διαφορών, αξιολόγησης επενδυτικών προτάσεων, εφαρμογής της μείωσης των διοικητικών βαρών απλοποίησης των φορολογικών και διασυνοριακών συναλλαγών κ.ά.). Επίσης θα δοθεί βοήθεια στην απαιτούμενη διαλειτουργικότητα (κάθε επιπέδου) μεταξύ των φορέων του δημοσίου ώστε οι δημόσιες υπηρεσίες που παρέχονται να έχουν άμεσο αντίκτυπο στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και μετά από τις παρεμβάσεις, να υπάρχει το ελάχιστο δυνατό κόστος συναλλαγής (transaction cost) χωρίς περιττά δικαιολογητικά και παράβολα (Τζωρτζάκης, Κ., Τζωρτζάκη, Α.Μ. 2007).

2. **Ανάπτυξη των δομών και υποδομών:** Το κομμάτι της αναβάθμισης των υφιστάμενων δομών και υποδομών όπως και η ανάπτυξη νέων, βρίσκεται σε άμεση σύνδεση με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας καθώς επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό (μείωση του λειτουργικού κόστους των επιχειρήσεων, βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ανάπτυξη νέων επιχειρησιακών δραστηριοτήτων, είσοδος τους σε νέες αγορές) τη λειτουργία του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

3. **Υποδομές για έρευνα και καινοτομία:** Με την δημιουργία ενός ελκυστικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα για την ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας αλλά και προώθησής της, υπάρχει η προϋπόθεση της δημιουργίας ή και της αναβάθμισης των υφιστάμενων ερευνητικών και καινοτόμων υποδομών. Κατά συνέπεια έχει μεγάλη σημασία να μπει μια καινούργια βάση όσον αφορά την ανάπτυξη και την συντήρηση των ερευνητικών υποδομών μέσω της δημιουργίας μιας Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ) (2015-2021)

4. **Υποδομές ΤΠΕ:** Οι υποδομές ψηφιακών υπηρεσιών λειτουργούν ως καταλύτης στην μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας. Η συνέχιση και η ολοκλήρωση των επενδύσεων σε δίκτυα νέας γενιάς σε ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο όπως και των

κεντρικών δημόσιων υπολογιστικών υποδομών, με ασφαλή, διαλειτουργική και οικονομικώς αποδοτική, ενεργή διαμοίραση των ηλεκτρονικών δημόσιων πόρων η οποία θα συμβάλλει μέσω παρεμβάσεων με καθοριστικό τρόπο στην αύξηση του βαθμού ανταγωνιστικότητας. Η δυναμική των ΤΠΕ θα κινηθεί ως προς την ενίσχυση των υποδομών για τον τομέα της ευρυζωνικότητας, την ουσιαστική προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, την υγιή, διαφοροποιημένη και ανταγωνιστική ψηφιακή επιχειρηματικότητα χωρίς σύνορα, ακολουθώντας τη θεωρία της αλλαγής, όπως αναπτύσσεται στην Εθνική Στρατηγική για την ψηφιακή ανάπτυξη .

Κεφάλαιο 2

2.1 Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

Ο βασικός παράγοντας για την οικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση της επιχειρηματικότητας μιας οικονομίας είναι η επιχειρηματική της ικανότητα. Η μακρά διάρκεια ύφεσης την ελληνικής οικονομίας έχει ως αντίκτυπο πολλές εκ των πλέον παραγωγικών επιχειρήσεων είτε να καλούνται να αντιμετωπίσουν μεγάλα προβλήματα ρευστότητας και ως εκ τούτου δυσκολία στην εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων τους, είτε να έχουν παύσει τη λειτουργία τους εξ ολοκλήρου με αποτέλεσμα να έχει χαθεί μεγάλος αριθμός θέσεων εργασίας. Στην περίοδο της ελληνικής οικονομικής κρίσης παρατηρείται μεγάλη αύξηση της ανεργίας η οποία είχε ως αποτέλεσμα πολλοί εκ των ανέργων να καταφύγουν στην επιχειρηματική δραστηριότητα για το βιοπορισμό τους (Κ.Ε.Μ.Ε.Ε.Β.Ε.Α. 2012).

Για να πραγματοποιηθεί η διαδικασία καταγραφής-μέτρησης του βαθμού ανταγωνιστικότητας για την ελληνική οικονομία χρησιμοποιείται ο παγκόσμιος δείκτης ανταγωνιστικότητας ο οποίος ρυθμίζεται από 2 φορείς, το παγκόσμιο οικονομικό φόρουμ και το RTGC (ReportTheGlobalCompetitiveness).

Για το 2013-2014 η χώρα μας κατατάχθηκε στην εννεηκοστή πρώτη θέση σε σύνολο εκατό σαράντα οκτώ οικονομιών.

2.1.2 Εγγώριο επενδυτικό κλίμα

Για να αναπτυχθεί μια οικονομία απαιτείται η ύπαρξη ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού κλίματος. Για να αναπτυχθεί αυτό απαιτείτε να υπάρξει εισροή νέων κεφαλαίων, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, να αναπτυχθούν νέα προϊόντα και η ύπαρξη καινοτομίας. Αυτά με τη σειρά τους προκαλούν την αύξηση των εξαγωγών και οδηγούν το ΑΕΠ σε υψηλότερα νούμερα. Από το 2009 η οικονομία της Ελλάδος βιώνει μια μακρόχρονη περίοδο οικονομικής ύφεσης με συμπτώματα της την υψηλή ανεργία η οποία έχει αντίκτυπο σε όλες σχεδόν τις ηλικιακές ομάδες, με αποτέλεσμα να παρατηρούμε τη συρρίκνωση του ΑΕΠ. Το να δημιουργηθεί ένα ελκυστικό περιβάλλον

για να προσελκυσθούν νέες επενδύσεις κρίνεται απαραίτητο. Σε αυτή τη δύσκολη περίοδο υπάρχει η ανάγκη να πραγματοποιηθούν επενδύσεις εντός της Ελληνικής οικονομίας σε μεγαλύτερο βαθμό από ποτέ για να καταφέρει να αλλάξει η χώρα οικονομικό μονοπάτι και να οδηγηθεί σε ρυθμούς ανάπτυξης (Καραγιάννης, Α.Δ., Κορρές, Γ.Μ., Ζαρίφης, Α., 2007).

Μέσω ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού κλίματος γίνεται ευκολότερο να προσελκυσθούν άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) αλλά και αναπτυχθούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Οι ΑΞΕ αποτελούν την κυριότερη πηγή για εξωτερική χρηματοδότηση σε μεγάλο αριθμό οικονομιών και κρίνονται βαρυσήμαντες σε θέματα όπως αυτό της ανάπτυξης και της βελτίωσης του επιχειρηματικού κλίματος αφού η συμβολή τους βελτιώνει το επιχειρηματικό κλίμα και συμβάλει στην ενίσχυση της μακροπρόθεσμης οικονομικής ανάπτυξης.

Κατά τους Κρούγκμαν και Βέρμπεκε (2008) οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) ορίζονται ως ένα κανάλι του οποίου η συνεισφορά συμβάλει στην παγκοσμιοποίηση και ανάπτυξη της οικονομίας σε παγκόσμια κλίμακα.

Μελετώντας λοιπόν τη βιβλιογραφία παρατηρούμε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) άρχισαν να εμφανίζονται κατά τα πρώτα έτη της δεκαετίας του '50 ενώ ξεκίνησαν να γίνονται αναφορές σε αυτές τη δεκαετία του 1960 από μελετητές όπως ο Χύμερ (1960), ο Κέιβενς (1971) και ο Ντούνγκ (1981) με τη γνωστή του θεωρία για τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ).

Διαμέσων των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών συνθηκών που παρουσιάζονται σε μια οικονομία επηρεάζεται αντίστοιχα και το οικονομικό κλίμα, έτσι αναφορά πρέπει να γίνει και στο ότι σε οικονομίες που υποδέχονται τις ΑΞΕ παρουσιάζονται αρκετές διαφορές, κάτι που έχει ως αντίκτυπο οι χώρες αυτές να φαίνονται ελκυστικότερες για κάποιες επενδύσεις και το αντίθετο για κάποιες άλλες. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθούν οι παράγοντες αλλά και τα μειονεκτήματα που έχουν αρνητική συμβολή ως προς τον τρόπο κατά τον οποίο θα διαμορφωθεί το επενδυτικό κλίμα. Η αστάθεια που επικρατεί κατά την δεδομένη αυτή χρονική περίοδο σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο αποτελούν τεράστια μειονεκτήματα τα όποια έχουν πολύ σημαντικό αντίκτυπο καθώς αποθαρρύνουν τις ξένες επενδύσεις. Παράγοντες οι οποίοι έχουν συνδεθεί με την μεγέθυνση του αρνητικού επενδυτικού κλίματος αποτελούν οι παρακάτω (Davidsson, P., & Honig, B. 2003):

- Η μεγάλη γραφειοκρατία,

- Το υψηλό επίπεδο διαφθοράς,
- Το υψηλό κόστος συναλλαγών,
- Το υψηλό κόστος μεταφορών,
- Η υψηλή φορολογία,
- Ο υψηλός ρυθμός πληθωρισμού και
- Η εργατική νομοθεσία.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) έχουν βαρυσήμαντη συμβολή στην χώρα που τις υποδέχεται επειδή ενισχύουν το επίπεδο ανταγωνισμού και έχουν μεγάλη συμβολή στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Πολλές εκ των άμεσων ξένων επενδύσεων προβαίνουν στην παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών εισάγοντας νέες τεχνολογίες στη χώρα υποδοχής τους (Καραγιάννης, Α.Δ., Κορρές, Γ.Μ., Ζαρίφης, Α., 2007).

2.2 Ο Επηρεασμός της Ελληνικής επιχειρηματικής δραστηριότητας λόγω της παραοικονομίας

Την περίοδο αυτή η ελληνική οικονομία καλείτε να αντιμετωπίσει μια σημαντική κρίση του δημοσιονομικού της τομέα. Η δημιουργία περίπου του 25 τοις εκατό της προστιθέμενης αξίας της οικονομίας γίνεται μέσω της παραοικονομίας. Ένας ορισμός της παραοικονομίας γίνεται από τον Σμιθ το 1994 στον οποίο η παραοικονομία ορίζεται ως η αγορά που βασίζεται στην παράγωγη αγαθών και υπηρεσιών, που είτε με νόμιμο είτε με παράνομο τρόπο διαφεύγει της αντίχρεωσης των επίσημων εκτιμήσεων του ΑΕΠ.

Κατά το ερευνητικό έργο των Σνάιντερ και Ένστε (2000) Γκίλς και Τέντς (2002) και Ντέλ Αννο (2003), ο όρος παραοικονομία καθορίζεται και γίνεται κατανοητός με διαφορετικό τρόπο για διαφορετικά άτομα. Για παράδειγμα σημαίνει κάτι διαφορετικό για κάποιον μακροοικονομολόγο και κάτι άλλο για κάποιον εγκληματολόγο. Για το λόγο αυτό γίνεται κατανοητό το γεγονός ότι δεν γίνεται να οριστεί η παραοικονομία με τρόπο τέτοιο ώστε να δύναται να εφαρμοστεί σε κάθε πεδίο (Κ.Ε.Μ.Ε.Ε.Β.Ε.Α., 2012).

Σύμφωνα με τον Σνάιντερ (2005) το μεγαλύτερο μέρος των μελετών οι οποίες έχουν διεξαχθεί με ερευνητικό ερώτημα τις κυριότερες αιτίες της παραοικονομίας, αυτές συμφωνούν στο ίδιο αποτέλεσμα. Το αποτέλεσμα δηλαδή πως τα κυριότερα αίτια για

την εμφάνιση της παραοικονομίας αποτελούν η υψηλή φορολογία και οι υψηλές εισφορές στον τομέα της κοινωνικής ασφάλειας.

Οι επιπτώσεις που προκύπτουν από την παραοικονομία είναι αρκετές και πολύ σημαντικές. Μέσω αυτής γίνεται μείωση των κρατικών εσόδων και στρεβλώνονται οι επίσημοι δείκτες μιας οικονομίας όπως αυτός της ανάπτυξης, της ανεργίας και της επιχειρηματικότητας.

Οι έρευνες των Έστριν και Μίκιεβιτς (2012) παρουσιάζουν το γεγονός πως οι πιθανότητες επιχειρηματικής δραστηριοποίησης συγκεντρώνουν μικρότερες πιθανότητες όταν η παραοικονομία ως μέγεθος εκτείνεται περίπου στο 25% του ΑΕΠ. Στη συνέχεια κάνουν αναφορά και για το γεγονός ότι ακόμη και σε επίπεδο ατομικό οι επιπτώσεις της εκτεταμένης παραοικονομίας έχουν μεγαλύτερο αρνητικό αντίκτυπο σε άτομα που δείχνουν απροθυμία προς την ανάληψη κινδύνων. Συνεπώς σύμφωνα με τα παραπάνω είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι επιχειρηματική δραστηριοποίηση έχει μικρότερες πιθανότητες εμφάνισης σε χώρες που παρουσιάζουν μεγαλύτερη παραοικονομία (Κ.Ε.Μ.Ε.Ε.Β.Ε.Α., 2012).

Οι επιχειρηματίες των οποίων το πεδίο δραστηριοποίησης αποτελεί η πραγματική οικονομία αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε σχέση με αυτούς των οποίων η δραστηριοποίηση εκδηλώνεται μέσω της παραοικονομίας. Επίσης αυτοί που αποκτούν μεγάλα κέρδη μέσω της ενασχόλησης τους με την παραοικονομία εμφανίζουν μικρότερη προθυμία να αλλάξουν ενασχόληση και να κινηθούν στον τομέα της πραγματικής οικονομίας διαμέσου της επιχειρηματικής οδού έτσι αδιαμφισβήτητα υπάρχει μια περιπλοκότητα στη σχέση ανάμεσα στην παραοικονομία και την επιχειρηματική δραστηριότητα.

2.3 Φορείς που ενισχύουν την επιχειρηματικότητα

Παρακάτω παρουσιάζονται οι φορείς και οργανισμοί οι οποίοι στηρίζουν και ενισχύουν την επιχειρηματική δραστηριοποίηση στην Ελλάδα οι οποίοι είναι επιγραμματικά :

- Το πρόγραμμα ΕΣΠΑ
- Ο Αναπτυξιακός Νόμος
- Το ΕΤΕΑΝ
- Οι επιχειρήσεις StartUp

- Ο ιστότοπος Investment.greece.gr
- Οι Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας
- Το Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας
- Οι ΟΤΑ
- Τα Επιμελητήρια
- Οι Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
- Οι Τράπεζες

Όλοι λοιπόν, οι παραπάνω φορείς καθώς και οι προαναφερθέντες οργανισμοί είναι ικανοί και κατά περιπτώσεις συμβάλουν στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και αποτελούν τις περισσότερες φορές την κινητήρια δύναμη ώστε να λειτουργήσει το γρανάτζι της οικονομίας , αν έτσι μπορεί να παρομοιαστεί η επιχειρηματικότητα. Ωστόσο, παρακάτω θα αναπτύξουμε και κάποιες ουσιαστικές πηγές από όπου μπορεί να προέλθει η χρηματική στήριξη ενός επιχειρηματικού εγχειρήματος όπως είναι ο δανεισμός από τράπεζες, η χρηματοδοτική μίσθωση καθώς και η εφαρμογή του factoring.

2.3.1 Δάνεια από Τράπεζες

Κατά την περίοδο της οικονομικής ύφεσης το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ελλάδας δείχνει αποσυντονισμένο και προσπαθεί να ανακάμψει και να δείξει σημάδια σταθερότητας μέσα από συγχωνεύσεις που έγιναν στον κλάδο καθώς και μέσω διαδικασιών ανακεφαλαιοποίησης. Οι διαδικασίες αυτές είχαν ως σκοπό τους να σταθεροποιηθούν τα διαθέσιμα των τραπεζών και να δημιουργηθεί γενική σταθερότητα που να έχει ως αποτέλεσμα το τραπεζικό σύστημα να μπορεί και πάλι να γίνει ο πυλώνας στον οποίο θα στηρίζονται η οικονομία και η επιχειρηματικότητα. Ο συνηθέστερος τρόπος για να βρεθεί χρηματοδότηση για μια ήδη ιστάμενη επιχείρηση είναι ο τραπεζικός δανεισμός σε αντίθεση με τις νεοσύστατες επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκουν δυσκολία στο να βρουν χρηματοδότηση. Για να αυξηθούν οι πιθανότητες χρηματοδότησης μιας νεοφυούς επιχείρησης θα πρέπει να μπορέσει να εμπνεύσει ασφάλεια καθώς και να μικρύνει όσο το δυνατόν περισσότερο τις πιθανότητες αποτυχίας.

Το τραπεζικό σύστημα προσφέρει μια μεγάλη γκάμα τραπεζικών προϊόντων η οποία χωρίζεται σε δύο υποκατηγορίες, τον μακροπρόθεσμο και τον βραχυπρόθεσμο δανεισμό. Ο μακροπρόθεσμος δανεισμός καλύπτει επενδυτικές δαπάνες σαν αυτή της αγοράς εξοπλισμού και της ανέγερσης ή ανακαίνισης επαγγελματικού χώρου. Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός (κεφάλαια κίνησης) έχει ως σκοπό να ενισχύσει την ρευστότητα μιας επιχείρησης και να καλύψει ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί είτε έκτακτες είτε εποχικού τύπου. Σημαντική διαφορά παρουσιάζουν τα επιτόκια μεταξύ βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου δανεισμού και ο βασικός λόγος που συμβαίνει αυτό είναι η διάρκεια κατά την οποία αποπληρώνονται (Καραγιάννης, Α.Δ., Κορρές, Γ.Μ., Ζαρίφης, Α., 2007).

Οι επιχειρήσεις διευκολύνονται και στηρίζονται πολύ και από ένα άλλο σημαντικό τραπεζικό προϊόν, αυτό είναι η εγγυητική επιστολή. Αυτή εκδίδεται από την αντίστοιχη συνεργαζόμενη τράπεζα και αφορά μια μορφή εγγύησης υποχρεώσεων, οικονομικού αλλά και διαφορετικού χαρακτήρα. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να τονίσουμε το γεγονός ότι κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης αυξανόμενος αριθμός επιχειρήσεων δυσκολεύεται να λάβει εγγυητική επιστολή (Κ.Ε.Μ.Ε.Ε.Β.Ε.Α.,2012).

Η υφιστάμενη κρίση της ελληνικής οικονομίας έχει ως αποτέλεσμα της τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να παρουσιάζουν μια επιφύλαξη ως προς το που θα διαθέσουν τα προϊόντα τους στην προσπάθειά τους να μικρύνουν το ρίσκο τους. Κατά την περίοδο της οικονομικής ύφεσης οι περισσότερες επιχειρήσεις έχουν μεγαλύτερες ανάγκες καθώς ο κύκλος των εργασιών τους έχει μικρύνει ως αποτέλεσμα του συρρικνωμένου εισοδήματος των καταναλωτών.

Διαχρονικά, το χρηματοπιστωτικό σύστημα συμβάλει με την μορφή της χρηματοδότησης στην βιωσιμότητα των επιχειρήσεων αλλά και στην βιωσιμότητα της ελληνικής οικονομίας στο σύνολό της καθώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτελούν βασικό μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας μας (Cooper, A., Gimeno-Gascon, F., & Woo, C. 1994)

2.3.2 Χρηματοδοτική Μίσθωση

Παρόλο που η εφαρμογή της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν αποτελεί αυτή καθ' αυτή χρηματοδοτική πηγή για μια επιχείρηση υπάρχει η δυνατότητα μετατροπής της στο ζητούμενο. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης να

συμπεριλαμβάνει τη χρηματοδοτική μίσθωση ως επιλέξιμη δαπάνη και να την καλύπτει μέσω του προϋπολογισμού της. Σε αυτή την περίπτωση και μόνο μπορεί να χαρακτηριστεί ως πηγή χρηματοδότησης(Fritsch, M., &Schroeter, A. 2010).

Βάση του άρθρου 11 του νόμου με αριθμό 23/67/1995 , ως Leasing (χρηματοδοτική μίσθωση) μπορεί να χαρακτηριστεί μια σύμβαση μέσω της οποίας δημιουργούνται υποχρεώσεις και για την πλευρά του μισθωτή αλλά και για αυτή του εκμισθωτή. Το μίσθωμα είναι δυνατόν να σχετίζεται με την απόκτηση μεταφορικού μέσου, μηχανικού και μηχανολογικού εξοπλισμού ή και των δύο με την προϋπόθεση να χρησιμοποιούνται μόνο για επαγγελματικούς σκοπούς και δίνεται στη πλευρά του μισθωτή η επιλογή να ανανεώσει/ επεκτείνει την μίσθωση πέραν του προκαθορισμένου χρόνου που έχει συμφωνηθεί ή ακόμα και να αγοράσει τον εξοπλισμό ή το μεταφορικό μέσο. Βάση της παραγράφου 6, του άρθρου 11, για τον νόμο 5367/1995, η περίοδος για την οποία μισθώνεται το μεταφορικό μέσο ή ο εξοπλισμός διαμορφώνεται ανάλογα με το είδος και δεν υπάρχει η δυνατότητα μίσθωσης για περίοδο μικρότερη των τριών (3) ετών(Fritsch, M., &Schroeter, A. 2010).

Στην ουσία η περίπτωση της χρηματοδοτικής μίσθωσης δίνει στην επιχείρηση τη δυνατότητα να αποκτήσει την κυριότητα επάνω σε ένα περιουσιακό στοιχείο με την καταβολή ενός προκαθορισμένου τιμήματος, για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, με την δυνατότητα της μελλοντικής του αγοράς. Αξίζει να σημειωθεί ότι μια επιχείρηση έχει τη δυνατότητα αυτή, ανεξάρτητα από το είδος της, το μέγεθός της αλλά και τη νομική της μορφή.

Σύμβαση χρηματοδοτικής εκμίσθωσης μπορούν να συνάψουν συγκεκριμένες επιχειρήσεις και φορείς όπως τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι ανώνυμες εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα χρηματοδοτικά ιδρύματα και τα πιστωτικά ιδρύματα και για αυτά απαιτείται ειδική αδειοδότηση που χορηγείται από της ΤτΕ.

2.3.3Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Factoring)

Η εφαρμογή του Factoring αποτελεί επίσης ένα σημαντικό εργαλείο για μια επιχείρηση και όπως και το Leasing που αναφέρεται παραπάνω δεν είναι από μόνο του πηγή χρηματοδότησης για μια επιχείρηση. Η μετατροπή του σε χρηματοδοτική πηγή γίνεται στην περίπτωση που αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη ενός χρηματοδοτούμενου

προγράμματος και καλύπτεται μέσω του προϋπολογισμού του. Το factoring αποτελεί μια πολύπλοκη διαδικασία όπου δίνεται η δυνατότητα στους πελάτες να εξυπηρετηθούν με διάφορους τρόπους. Ο ορισμός του Factoring από την ένωση πρακτόρων Ελλάδος είναι η τριμέρης συνεργασία ανάμεσα σε πελάτη, προμηθευτή και τέλος τον πράκτορα όπου ο τελευταίος διαχειρίζεται και ελέγχει τις εισπράξεις και τις απαιτήσεις που έχουν δημιουργηθεί (Καραγιάννης, Α.Δ., Κορρές, Γ.Μ., Ζαρίφης, Α., 2007).

Κεφάλαιο 3

3. Ενίσχυση μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ

3.1 Οι Πολιτικές, τα Προγράμματα και οι Δράσεις στην Ελλάδα για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013

Για την Ελλάδα, το ΕΣΠΑ (Εθνικό Πλαίσιο Αναφοράς) της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, αποτελεί το έγγραφο αναφοράς της ως προς τα πλαίσια που αφορούν την στρατηγική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Πολιτική Συνοχής κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένη χρονικής περιόδου. Διαμορφώθηκε με βασικό γνώμονα «η συνδρομή από τα Ταμεία να συμβαδίζει με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Συνοχή και προκειμένου να προσδιορίσει το σύνδεσμο μεταξύ των Κοινοτικών Προτεραιοτήτων και του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων».

Το πρόγραμμα ΕΣΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 προσανατολίζεται στην εφαρμογή των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντανακλάται στους Γενικούς-Ειδικούς Στόχους του, στους Άξονες Προτεραιοτήτων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του και στους Γενικούς-Ειδικούς στόχους αυτών. Στη συνέχεια, ορισμένοι από τους στόχους που έχουν τεθεί από το ΕΣΠΑ 2007-2013 και τους Άξονες Προτεραιοτήτων Επιχειρησιακών του Προγραμμάτων (ΕΠ) έχουν ως αντικείμενο τους τη στήριξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας πολύ μικρού και μικρού μεγέθους, αλλά και των ελεύθερων επαγγελματιών.

Αναλυτικότερα, ο πέμπτος Γενικός Στόχος (ΓΣ) του ΕΣΠΑ 2007-2013 («Ενίσχυση Έρευνας, Τεχνολογίας και προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασής της στην οικονομία της γνώσης») εξειδικεύεται βάση του Ειδικού Στόχου (ΕΣ) για «Μετατροπή της γνώσης σε καινοτόμα προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες, και υποβοήθηση της μεταφοράς τεχνολογίας-τεχνογνωσίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα στις ΜΜΕ».

Με βάση τον έβδομο Γενικό Στόχο του ΕΣΠΑ 2007-2013, που αφορά στην «Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας των Επιχειρήσεων και των Εργαζομένων», συνυπολογίζεται Ειδικός Στόχος για «Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων, που σχετίζεται με τη διπλή προσέγγιση ενίσχυσης της απασχόλησης (αυταπασχόληση και ξεκίνημα νέων ΠΜΕ και ΜΜΕ) και στήριξης της ανάπτυξης και των –ήδη υφιστάμενων- ΜΜΕ».

Επίσης, στα πλαίσια του όγδοου ΓΣ, για την «Διευκόλυνση της Πρόσβασης στην Απασχόληση», δίνεται μεγάλη βαρύτητα ως προς την «αύξηση των δημιουργούμενων βιώσιμων επιχειρήσεων από αυτοαπασχολούμενους, κυρίως νέους ανέργους». Πέραν των προηγούμενων, σαφών στόχων, η διαδικασία υλοποίησης ορισμένων εκ των υπόλοιπων, ανοίγει το δρόμο προς την πραγματοποίηση ενεργειών οι οποίες αφορούν την υποστήριξη συγκεκριμένων τμημάτων των Μικρών και Πολύ Μικρών επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών. Παραδείγματος χάριν , για γυναίκες επιχειρηματίες και εργαζόμενες οι οποίες υπάγονται σε αυτές τις κατηγορίες, λαμβάνουν χώρα ενέργειες για τη στήριξή τους μέσω του 11ου Γενικού Στόχου, για την «Ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή)».

Στο επίπεδο των επιχειρησιακών προγραμμάτων, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, οι τρεις από τους πέντε Άξονες Προτεραιότητας (Πρώτος – Τρίτος), περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, δράσεις οι οποίες επικεντρώνονται στις ΜΜΕ, με στόχους όπως την διεύρυνση της ανάμειξής τους σε δραστηριότητες που αφορούν την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη, την τόνωση της ανταγωνιστικότητάς τους σε διεθνές επίπεδο, την προσέλκυση συνεργασιών και επενδυτών τόσο εγχώριων όσο και από το εξωτερικό, των οποίων η λειτουργία είναι φιλικότερη προς το περιβάλλον, την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (κανονιστικό πλαίσιο και θεσμοί), τη δυνατότητα εκμετάλλευσης σύγχρονων χρηματοοικονομικών εργαλείων όπως τα venture capital, οι business angels κλπ.

Κατά την παρουσίαση του ΕΣΠΑ 2007-2013, έγινε κατανοητό το γεγονός ότι στους στόχους διαμόρφωσής του εντάσσεται η σύνδεση μεταξύ των προγραμμάτων «Κοινοτικών Προτεραιοτήτων και του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων». Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2008-2010 είχε εντάξει στις προτεραιότητες για

τις «Μεταρρυθμίσεις για την Τόνωση της Απασχόλησης» την ενίσχυση της νέας επιχειρηματικότητας (νέες επιχειρήσεις- ελεύθεροι επαγγελματίες), ιδιαίτερα εκείνης που έχει ως αντικείμενο την προαγωγή της καινοτομίας και την ενσωμάτωση των ΤΠΕ.

3.2 Δράσεις που αφορούν τις μικρές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις:

Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της Μεταποίησης του Τουρισμού και του Εμπορίου.

Εγγύηση και Επιδότηση Επιτοκίου Δανείων Κεφαλαίου Κίνησης Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων : Μέσω του ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε., ο οποίος αποτελεί τον Ειδικό Φορέα Διαχείρισης του προγράμματος, οι πολύ μικρές και οι μικρές επιχειρήσεις είχαν τη δυνατότητα να προβούν στην άντληση άτοκου κεφαλαίου κίνησης, αφού σε αυτή την περίπτωση το ΤΕΜΠΜΕ παρείχε την επιδότηση που κάλυπτε πλήρως το επιτόκιο.

Υποστήριξη Ομάδων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για Δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης: Το έργο αυτό είχε ως σκοπό του την υποστήριξη για έργα βιομηχανικής έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης εγχώριων ομάδων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, τα οποία είχαν ήδη ανεπτυγμένη παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα.

Ένδυση και Υπόδηση – Νέες Προοπτικές: Βάση της δράσης αυτής ενθαρρύνονται οι προϋποθέσεις που αφορούν την καινοτομική δραστηριότητα, την εξωστρέφεια και γενικότερα την επιχειρηματικότητα υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όσων αφορά τους κλάδους της κλωστοϋφαντουργίας, της ένδυσης, της υπόδησης και του δέρματος. Κατ' αυτό το πλαίσιο, επιλέξιμες δαπάνες αποτελούν η προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού και ειδικών εγκαταστάσεων, η προμήθεια παραγωγικού μηχανολογικού και μηχανογραφικού εξοπλισμού και εξοπλισμού ποιοτικού ελέγχου, η προμήθεια λογισμικού, η αγορά τεχνογνωσίας κ.α.

Εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών και Εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (ΜΕ/ΠΜΕ): Μέσω των δύο προγραμμάτων αυτών, διευκολύνθηκε η πρόσβαση για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις σε πηγές χρηματοδότησης με χαμηλό επιτόκιο και ελάχιστες έως καθόλου εγγυήσεις, με την παροχή εγγυήσεων από το ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε., που ήταν ο Ειδικός Φορέας Διαχείρισης του προγράμματος. Τα κεφάλαια που έχουν αναλυθεί είχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν από τις επιχειρήσεις προκειμένου να πληρωθούν οφειλές προς τους προμηθευτές τους και να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους στις Δ.Ο.Υ. και τα ασφαλιστικά ταμεία και ως εκ τούτου, να αποκτήσουν τη δυνατότητα έκδοσης ασφαλιστικής ενημερότητας που θα διευκολύνει τις συναλλαγές τους με το Δημόσιο.

«Εργαλείο Επιμερισμού Ρίσκου και Συγχρηματοδότησης για Μικροδάνεια» της Πρωτοβουλίας JEREMIE: Αποτελεί τη διαδικασία επιλογής Ενδιάμεσων Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών οι οποίοι συμμετέχουν στην προώθηση και υλοποίηση του χρηματοπιστωτικού προϊόντος «Εργαλείο Επιμερισμού Ρίσκου και Συγχρηματοδότησης για Μικροδάνεια» της Πρωτοβουλίας JEREMIE για την χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων έως το 2015.

Μεταποίηση στις Νέες Συνθήκες: Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε υπό σύσταση, νέες, και ήδη υπάρχουσες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις. Αποσκοπεί μεταξύ άλλων στην ανάπτυξη νέων προϊόντων από τις ελληνικές επιχειρήσεις ή τη διαφοροποίηση των προϊόντων και της παραγωγικής βάσης, προς κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση, στην ανάπτυξη επιχειρηματικότητας ευκαιρίας ή σύσταση νέων μεταποιητικών επιχειρήσεων, στην ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικής και μη τεχνολογικής καινοτομίας, στη διατήρηση για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις ή ακόμη και στην αύξηση των θέσεων εργασίας τους, καθώς και στη δημιουργία νέων θέσεων για τις υπό σύσταση επιχειρήσεις. Για την επίτευξη των παραπάνω και άλλων σκοπών χρηματοδοτούνται δαπάνες προμήθειας μηχανολογικού, μηχανογραφικού εξοπλισμού και εξοπλισμού ποιοτικού ελέγχου, προμήθειας

λογισμικού, απόκτησης δικαιωμάτων χρήσης τεχνογνωσίας, πρόσληψης και απασχόλησης πρόσθετου προσωπικού- εργαζομένων.

- **Εθνικό Παρατηρητήριο ΜΜΕ:** Αντικείμενο του έργου αυτού αποτελεί ο σχεδιασμός και η υλοποίηση δράσεων που αφορούν τον προγραμματισμό και την άσκηση κατάλληλων πολιτικών και μέτρων στήριξης των ΜΜΕ, σύμφωνα με τους στόχους που τίθενται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του “Small Business Act” (ορισμός και μέτρηση της ανταγωνιστικότητας κλάδων στους οποίους δραστηριοποιούνται οι ΜΜΕ, μέτρηση κόστους διοικητικής παρέμβασης).

- **Κουπόνια καινοτομίας για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και Κουπόνια καινοτομίας για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας:**

Οι δράσεις αυτές έχουν ως σκοπό τους την υποστήριξη της αγοράς γνώσης και εμπειρογνωμοσύνης από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, προερχόμενων από φορείς καινοτομίας, προκειμένου οι επιχειρήσεις να βελτιώσουν την παραγωγική τους διαδικασία ή ακόμη και να επιλύσουν προβλήματα που αυτή παρουσιάζει και την υποστήριξη των εργαστηρίων δημόσιων φορέων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Πανεπιστήμια, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα, Ερευνητικά Ινστιτούτα κα.), που παρέχουν υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης.

- **Σύνταξη Κλαδικών Σχεδίων Διαρθρωτικής Προσαρμογής μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων εντός της οικονομικής κρίσης:** Η παραπάνω δράση απευθύνεται σε Κλαδικούς Συλλογικούς Φορείς. Μέσω της δράσης αυτής στηρίζεται η δημιουργία Κλαδικών Σχεδίων Διαρθρωτικής Προσαρμογής των Επιχειρήσεων, με συγκεκριμένες δράσεις που θα συνδέονται με προκαθορισμένες κατευθύνσεις και προγραμματισμένες αλλαγές στην οργάνωση των επιχειρήσεων, όπως:

1. Τη βελτιστοποίηση της χρήσης πόρων, με την εισαγωγή στις επιχειρήσεις μεθόδων διοίκησης που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση πόρων (π.χ. πρώτων υλών, ενέργειας, τεχνολογικού εξοπλισμού, ανθρώπινου δυναμικού).

2. Την ενίσχυση της εξωστρέφειας που περιλαμβάνει την προσπάθεια στήριξης των επιχειρήσεων για ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας (π.χ. τεχνικές εξαγωγών, εξαγωγικό μάρκετινγκ, προδιαγραφές σήμανσης προϊόντων).

3. Τη βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης, με την υιοθέτηση μεθόδων εργασίας και διοίκησης με σεβασμό στο περιβάλλον (π.χ. διασφάλιση ποιότητας προϊόντων υπηρεσιών και διαδικασιών, υγιεινή και ασφάλεια, διαχείριση κινδύνων).

• **Διαρθρωτική προσαρμογή εργαζομένων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που απασχολούν 1-49 άτομα εντός της οικονομικής κρίσης και Διαρθρωτική προσαρμογή εργαζομένων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που απασχολούν 20-49 άτομα εντός της οικονομικής κρίσης.** Σε συνέχεια του προηγούμενου προγράμματος και προκειμένου να εγκριθεί το Κλαδικό Σχέδιο Διαρθρωτικής Προσαρμογής που έχει προετοιμάσει κάποιος Κλαδικός Συλλογικός Φορέας, πρέπει, εκτός από τη θετική αξιολόγησή του, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις που υπάγονται σε αυτόν να καταθέσουν αιτήσεις ένταξης. Εφόσον εγκριθεί το Κλαδικό Σχέδιο Διαρθρωτικής Προσαρμογής, θα εξεταστούν-εγκριθούν και οι επιχειρησιακές αιτήσεις υπαγωγής σε αυτό. Οι επιχειρήσεις με προσωπικό 1-19 άτομα μπορούν να συμμετέχουν στο πρώτο πρόγραμμα και μόνο μέσω του Κλαδικού τους Φορέα, ενώ οι επιχειρήσεις με προσωπικό 20-49 άτομα έχουν τη δυνατότητα επιλογής συμμετοχής είτε μέσω του Κλαδικού τους Φορέα (με το πρώτο πρόγραμμα), είτε αυτοτελώς (δεύτερο πρόγραμμα).

Με τις δύο παράλληλες δράσεις επιχορηγείται η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στην επιχείρηση για θέματα επιχειρηματικής λειτουργίας ή προσωπικού όπως:

1. αναδιοργάνωση, τεχνολογική αναβάθμιση και διαφοροποίηση προϊόντων και υπηρεσιών
2. προβολή και προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών
3. χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και
4. όποιες άλλες παρεμβάσεις περιέχονται στο σχέδιο αναδιοργάνωσης.

3.3 Επιχειρηματικότητα νέων και προγράμματα ΕΣΠΑ

Παρατηρούμε στις έρευνες του GEM ότι πραγματοποιούνται σε ετήσια βάση έρευνες με θέμα την ηλικιακή κατανομή της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης σε κάθε χώρα. Μέσων των ερευνών αυτών γίνεται αντιληπτό πως κλίμακες διαφορετικών ηλικιών παρουσιάζουν διαφορετικό βαθμό έφεσης προς την επιχειρηματική δραστηριότητα, σε

διαφορετικές χρονικές περιόδους και χώρες. Γενικότερα, οι μικρότερες ηλικιακές ομάδες παρουσιάζουν αυξημένη προδιάθεση για πειραματισμούς αλλά και αυξημένη τόλμη όταν δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά, δεδομένου του κόστους ευκαιρίας που καλούνται να έρθουν αντιμέτωποι, δηλαδή σε σχέση με το τι έχουν να χάσουν στην περίπτωση αποτυχίας της επιχειρηματικής τους ενασχόλησης. Με δεδομένο μάλιστα ότι προσφάτως ολοκλήρωσαν τον εκπαιδευτικό τους κύκλο αποκτούν ένα προβάδισμα καθώς είναι εξοικειωμένοι με τις νεότερες επιστημονικές γνώσεις αποκτώντας ένα συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με άτομα μεγαλύτερης ηλικιακής κλίμακας. Παρά το γεγονός αυτό οι νεότεροι επιχειρηματίες μειονεκτούν απέναντι σε άτομα μεγαλύτερης ηλικιακής κλίμακας όσον αφορά την επαγγελματική πείρα δηλαδή των πραγματικών συνθηκών που επικρατούν στην αγορά. Μια αγορά στην οποία οι νεότερη επιχειρηματική γενιά επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί (espra, 2017).

Νεανική επιχειρηματικότητα μπορούμε να ονομάσουμε την επιχειρηματική δραστηριοποίηση ατόμων της ηλικιακής κλίμακας 18-34 ετών. Εντός του πλαισίου αυτού ο τύπος επιχειρηματικής δραστηριοποίησης που δείχνει μεγαλύτερο ενδιαφέρον αποτελεί η επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων. Σε αυτό τον τύπο επιχειρηματικότητας, οι επιχειρηματίες βρίσκονται σε θέση να ασκήσουν διοίκηση κυρίως για λόγους κληρονομικούς και όχι για τον λόγο ότι η επιχείρηση ιδρύθηκε από τους ίδιους.

Για το έτος 2015 η επιχειρηματικότητα των νέων στην χώρα μας, παρουσιάζει ένα πολύ μικρό ποσοστό τοις τάξης του έξι κόμμα εννιά τοις εκατό το οποίο σε σχέση με των ευρωπαϊκό μέσο του έντεκα κόμμα δύο τοις εκατό είναι πάρα πολύ φτωχό και κατατάσσει την Ελλάδα μία θέση πριν το τέλος. Η μόνη χώρα κάτω από την Ελλάδα ήταν η Ισπανία η οποία επίσης μαστίζεται από οικονομικά προβλήματα.

3.4 Χρηματοδοτήσεις που λαμβάνει η νεανική επιχειρηματικότητα

Μεγάλη βοήθεια για τη νεανική επιχειρηματικότητα αποτελούν τα επιδοτούμενα προγράμματα τα οποία προσφέρουν ώθηση και ενθαρρύνουν την υλοποίηση των ιδεών των νέων ανθρώπων οι οποίοι επιθυμούν να μπουν στον επιχειρηματικό κύκλο. Στην Ελλάδα, φορείς δραστηριοποίησης του τομέα αυτού που στηρίζουν την νεανική

επιχειρηματικότητα αποτελούν το ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς) όπως και το ΚΠΣ (Γ΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ) και ο επενδυτικός νόμος(ν. 3908/2011) στον οποίο πρωτοεμφανίζεται η κατηγορία της επιχειρηματικότητας των νέων η οποία κατηγορία με τη σειρά της υπόκειται σε οικονομική στήριξη (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας 2012).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι βασικό ρόλο παίζουν και οι φορείς όπως είναι ο ΟΑΕΔ και το ΕΤΕΑΝ οι οποίοι έχουν αναλάβει να διαχειριστούν και να ολοκληρώσουν τα επιδοτούμενα προγράμματα των παραπάνω.

3.5 Φορείς ενίσχυσης της νεανικής επιχειρηματικότητας

Φορείς της δημόσιας διοίκησης αλλά και άλλοι όπως Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις(ΜΚΟ), τράπεζες, επιχειρηματικά δίκτυα, ακαδημαϊκοί φορείς και ιδρύματα, ενώσεις και επιμελητήρια έχουν αναλάβει να ενισχύσουν την επιχειρηματικότητα των νέων μέσω διαλέξεων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, προσφέροντας εκπαίδευση στους νέους σε θέματα επιχειρηματικότητας, με την προσφορά στήριξης εκ του δημοσίου τομέα, διοργανώνοντας εργαστήρια επιχειρηματικότητας και τέλος, μέσω χρηματοδότησης(Τζωρτζάκης, Κ., Τζωρτζάκη, Α.Μ. 2007).

3.5.1 Δημόσιοι φορείς που ενισχύουν της νεανικής επιχειρηματικότητα

- Ο ΕΟΜΜΕΧ- Ελληνικός Οργανισμός Μικρών Μεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας: Ο ΕΟΜΜΕΧ αποτελεί τον μόνο κρατικό φορέα που έχει να επιδείξει μακρά πορεία υποστήριξης των πολιτικών που αφορούν τις μικρές και τις ΜΜΕ καθώς και να προσφέρει βοήθεια προς τις μικρές επιχειρήσεις στην υλοποίηση των προγραμμάτων στήριξης και τις επιχορηγήσεις τις οποίες λαμβάνουν(Πλασκοβίτης, Η. 2008).
- Ο ΟΠΕ – Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου: Είναι ο θεσμοθετημένος φορέας για την υλοποίηση των εξαγωγικών πολιτικών της χώρας μας. Πραγματοποιεί δράσεις που σχετίζονται με την προώθηση των ελληνικών επιχειρήσεων

στο εξωτερικό, ιδιαίτερα των ΜΜΕ. Είναι Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) η οποία βρίσκεται υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Οικονομικών

- Το ΤΕΜΠΜΕ – Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων: Με βάση του ιδρυτικού του Νόμου (ν. 3066/2002) στοχεύει στην διευκόλυνση της πρόσβασης προς τον χρηματοπιστωτικό τομέα για τις Μικρές και τις Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις παρέχοντας εγγυήσεις υπέρ τους, καλύπτοντας με αυτό τον τρόπο μεγάλο μέρος των οικονομικών και εμπορικών κινδύνων που καλούνται να αντιμετωπίσουν (Πλασκοβίτης, Η. 2008).
- Το ΕΚΤ – Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης: Το οποίο αποτελεί τον εθνικό οργανισμό τεκμηρίωσης, πληροφόρησης και υποστήριξης για ερευνητικά, επιστημονικά και τεχνολογικά θέματα.
- Οι Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας και ο ΟΑΕΔ: Είναι 1 δίκτυο αποτελούμενο από δομές πληροφόρησης το οποίο προσφέρει και συμβουλευτικές υπηρεσίες αποσκοπώντας με τον τρόπο αυτό στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των νέων. Το πρόγραμμα αυτό συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του προγράμματος Ευρωπαϊκού προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ 2.
- Τα Επιμελητήρια: Σκοπός των επιμελητηρίων είναι η προστασία της ανάπτυξης και του εμπορίου μέσα στα όρια των περιφερειών τους (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας 2014).
- Το ΕΣΠΑ έχοντας ως σκοπό του να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα έγινε ο καταρτισμός του νέου προγράμματος ΕΣΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 στο οποίο συμπεριλαμβάνονται ορισμένα προγράμματα που βρίσκονται σε άμεσο συσχετισμό και με άμεσες επιπτώσεις στην Νεανική Επιχειρηματικότητα:

Τα προγράμματα παρουσιάζονται παρακάτω:

1. Το πρόγραμμα «Ενίσχυση της Αυτοαπασχόλησης Πτυχιούχων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης». Το πρόγραμμα αυτό έχει ως σκοπό να συμβάλει στην μείωση της ανεργίας που σχετίζεται με τους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας μας, με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας δίνοντας ώθηση στους νέους για την δραστηριοποίησή τους πάνω σε συναφή αντικείμενα με αυτά των σπουδών τους, επιχειρηματικά (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας 2014).

Το πρόγραμμα «Αναβάθμιση Πολύ Μικρών & Μικρών Υφιστάμενων Επιχειρήσεων Με Την Ανάπτυξη Των Ικανοτήτων τους Στις Νέες Αγορές» το οποίο έχει ως βασικό

του γνώμονα την ενίσχυση πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων των όπου η δραστηριότητα ασκείται σε οκτώ συγκεκριμένους τομείς ενδιαφέροντος. Οι τομείς αυτοί αποτελούνται από τον τομέα της Αγροδιατροφής και της Βιομηχανίας Τροφίμων, τον τομέα των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών(ΠΔΒ), τον τομέα των Υλικών και των Κατασκευών, τον τομέα της Εφοδιαστικής Αλυσίδας, τον τομέα της Ενέργειας, τον τομέα του περιβάλλοντος, τον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και τον τομέα της Υγείας.

Τέλος, το νέο ΕΣΠΑ 2014-2020 συμπεριλαμβάνει το πρόγραμμα με την ονομασία «Νεοφυής Επιχειρηματικότητα» που αφορά την ίδρυση νέων πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων από ανέργους αλλά και από άτομα που ασκούν ήδη επαγγελματική δραστηριότητα αλλά που δεν εργάζονται ως μισθωτοί.

3.5.2 Εμπόδια που αφορούν την νεανική επιχειρηματικότητα

Έχει αποδειχτεί και θεωρείται δεδομένο πως ο κύκλος των εργασιών σε μια επιχείρηση μειώνεται, και αρκετές φορές καταλήγει στο σημείο μια επιχείρηση να χάσει την βιωσιμότητα της, λόγω ποικίλων προβλημάτων όπως η έλλειψη ρευστότητας, η δυσκολία να αντληθούν κεφάλαια από το χρηματοπιστωτικό σύστημα, το ασταθές οικονομικό και ασφαλιστικό περιβάλλον και φυσικά της έλλειψης δυνατότητας για πρόσβαση σε προγράμματα ανάπτυξης τοπικής, εθνικής και κοινοτικής μορφής (Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής ΕΛΙΑΜΕΠ 2012).

Βάση ερευνών του Κέντρου Μελετών και Έρευνας του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών, όσον αφορά τους νέους εν ενεργεία ή εν δυνάμει επιχειρηματίες(18- 39 ετών), ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 15,4 τοις εκατό των ανθρώπων αυτών δεν είχε να αναφέρει ότι υπήρξε κάποιο πρόβλημα και ειδικότερα ανέφερε ότι 1 στους 5 νέους επιχειρηματίες αντιμετωπίζει πρόβλημα στον τομέα της συγκέντρωσης των κεφαλαίων και διαμαρτύρεται ότι υπάρχει έλλειψη επιχορηγήσεων, στις αστικές και ημιαστικές περιοχές δε, το 30 τοις εκατό των επιχειρηματιών αντιμετωπίζει προβλήματα με οικονομική φύση που σχετίζονται με θέματα ρευστότητας και των λειτουργικών τους εξόδων. Στις ημιαστικές περιοχές παρουσιάζονται προβλήματα στον τομέα του εντοπισμού νέων πελατών, ενώ

αντίστοιχα το 18 τοις εκατό των νέων επιχειρήσεων με έδρα την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζουν επίσης δυσκολίες, όπως είναι ο αθέμιτος ανταγωνισμός και οι χαμηλές τιμές. Τέλος, υπάρχουν και άλλα προβλήματα τα οποία καταγράφηκαν σε αυτή την έρευνα και είναι η δυσκολία στην έκδοση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης και άλλα προβλήματα γραφειοκρατικής φύσης(7,7 τοις εκατό), η δυσκολία στην εξεύρεση επαγγελματικής στέγης (6,8 τοις εκατό) αλλά και το γεγονός ότι η κοινωνία αντιμετωπίζει με δυσπιστία την ικανότητα των νέων επιχειρηματιών στην επιχειρηματική δραστηριότητα που έχουν αναλάβει (Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής ΕΛΙΑΜΕΠ 2012).

Μείζον θέμα αποτελεί και το ελλιπές σε επιχειρηματικό πνεύμα εκπαιδευτικό σύστημα καθώς τα σημερινά προγράμματα σπουδών δεν παρουσιάζουν επάρκεια όπως το ίδιο χαρακτηρίζονται και οι ασύγχρονες μέθοδοι για την εκμάθηση που καθιστούν σχεδόν αδύνατο για τους νέους να έλθουν σε επαφή με απαραίτητες έννοιες όπως αυτή της επιχειρηματικότητας κι αυτή της καινοτομίας. Συνδυάζοντας τα παραπάνω με τις ελλειπείς σε βασικές δομές εκπαιδευτικές μονάδες καθώς και την έλλειψη επιστημονικά καταρτισμένων εκπαιδευτικών, η παιδεία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ελλιπής (EuropeanInvestmentBank. 2008).

Η Ελληνική κυβέρνηση με το επιχειρησιακό της πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα σε μια προσπάθειά της να αντιμετωπίσει προβλήματα τα οποία αφορούν την ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων εισήγαγε δύο πολύ σημαντικούς νόμους. Ο πρώτος ήταν ο ν. 3325/2005 και ο δεύτερος ήταν αυτός για τον εκσυγχρονισμό της επιμελητηριακής νομοθεσίας. Οι νόμοι αυτοί συντάχτηκαν έχοντας ως σκοπό τους τη μείωση της γραφειοκρατίας καθώς και την παροχή υπηρεσιών μιας στάσης (One Stop Shops).

3.5.3 Πηγές χρηματοδότησης επιχειρήσεων

3.5.3.1 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς

Το ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς) είναι ένας εκ των σημαντικότερων - μηχανισμών που στηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη. Κατά την περίοδο 07-13 το ΕΣΠΑ διαρθρώθηκε ως εξής: σε πρώτη φάση διαχωρίστηκε σε 13 επιχειρησιακά προγράμματα όπου τα 8 ήταν Τομεακά ενώ τα υπολειπόμενα 5 ήταν Περιφερειακά,

όπως επίσης και 14 Επιχειρησιακά Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας. Τα επιχειρησιακά αυτά προγράμματα στόχευαν στην επιτυχή και σταθερή ενίσχυση στις Ελληνικές περιφέρειες καθώς και στο να οδηγήσουν την χώρα σε ανάπτυξη. Παρείχαν τη δυνατότητα χρηματοδότησης μεμονωμένων ατόμων, νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων, οργανισμών ή εταιρειών με χαρακτήρα δημόσιο ή και ιδιωτικό. Ο προϋπολογισμός του ΕΣΠΑ για την περίοδο 07-13 έφτασε στα 39,4 δισεκατομμύρια ευρώ από τα οποία το ποσό των 31,9 δισεκατομμυρίων προήλθε από κοινοτικούς πόρους ενώ το ποσό των 7,5 δισεκατομμυρίων προήλθε από τη συμμετοχή ιδιωτών (EuropeanInvestmentBank 2008).

Την 23^η Μαΐου του 2014 πραγματοποιήθηκε η έγκριση του νέου προγράμματος ΕΣΠΑ για τα έτη '14-'20. Η νέα αυτή προγραμματική περίοδος έχει ως στόχο να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα, να προστατεύσει το περιβάλλον, να αξιοποιήσει το ανθρώπινο δυναμικό και να επιφέρει ανάπτυξη. Ο προϋπολογισμός για το νέο ΕΣΠΑ ανήλθε στο ποσό των 26 δισεκατομμυρίων ευρώ εκ των οποίων τα 20,84 δισεκατομμύρια προήλθαν από κοινοτικούς πόρους και τα 5,16 από το δημόσιο. Το νέο πρόγραμμα ΕΣΠΑ συγχρηματοδοτείται από (European Investment Bank 2008):

- το Ταμείο Συνοχής,
- το Ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο (ΕΚΤ),
- το Ευρωπαϊκό Γεωργικό ταμείο αγροτικής ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ),
- το Ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ),
- το Ευρωπαϊκό ταμείο θάλασσας και αλιείας (ΕΤΘΑ).

3.5.3.2 Νομικό πλαίσιο

Κατόπιν του διαστήματος όπου η Ελλάδα εντάθηκε στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) έγινε η προσπάθεια να δημιουργηθεί μια αναπτυξιακή πολιτική καθώς και μια πολιτική για την ενίσχυση της οικονομίας. Η αρχή έγινε με τον Νόμο 1262/1982 ο οποίος έδινε έμφαση στην περιφερειακή ανάπτυξη. Εν συνεχεία, ο Νόμος 1892/1990 επιχείρησε να προωθήσει τις παραγωγικές επενδύσεις. Έχοντας ως σκοπό να αναπτυχθούν ιδιωτικές επενδύσεις στον Ελλαδικό χώρο ψηφίστηκε ο Νόμος 2601/1998 ο οποίος επίσης συνέβαλε στο να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων όπως και να συμβάλει στην

εξοικονόμηση ενέργειας και να προστατεύσει το περιβάλλον (Καραγιάννης, Α.Δ., Κορρές, Γ.Μ., Ζαρίφης, Α. 2007).

Επιπλέον, είναι γνωστό ότι ένα από τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά εργαλεία που βοηθούν σε πολύ μεγάλο βαθμό τους υφιστάμενους αλλά και τους υφιστάμενους επιχειρηματίες αποτελεί ο επενδυτικός νόμος. Παρέχει τη δυνατότητα να δοθούν επιδοτήσεις μέσω της διαδικασίας υποβολής business plan. Η επιδότηση μπορεί να χορηγηθεί είτε με σκοπό την ίδρυση, είτε για να επεκταθεί και να εκσυγχρονιστεί μια επιχείρηση. Ο επενδυτικός νόμος καλύπτει ολόκληρο σχεδόν το φάσμα της οικονομίας στους τομείς της μεταποίησης, των Υπηρεσιών και των λοιπών παρεχόμενων δραστηριοτήτων στον τουριστικό τομέα).

Ο νόμος περί επενδύσεων είναι ο βασικός νομοθετικός πυλώνας για την υποστήριξης των Ελληνικών επιχειρήσεων καθώς παρέχει σημαντικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε κάθε τομέα της οικονομίας εντός του Ελλαδικού χώρου και ανεξαρτήτου μεγέθους. Επικεντρώνεται στις μικρές, μικρομεσαίες και μεσαίες επιχειρήσεις όπως και στους ανερχόμενους τομείς της Ελληνικής οικονομίας. Πέραν του τομέα της χρηματοδότησης, ο επενδυτικός νόμος, είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη, την επενδυτική και βιομηχανική πολιτική σε κάθε τομέα δραστηριοποίησης (Καραγιάννης, Α.Δ., Κορρές, Γ.Μ., Ζαρίφης, Α. 2007).

3.6 ΕΤΕΑΝ και ρόλος

Το ΕΤΕΑΝ (Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης) έχει ως σκοπό την ενίσχυση και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας των πολύ μικρών αλλά και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με οποιαδήποτε νομική μορφή, είτε υφιστάμενες είτε νεοσύστατες είτε ακόμα και υπό σύσταση, αποτελώντας το συνδεδετικό κρίκο ανάμεσα στις επιχειρήσεις και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αναλαμβάνοντας το ίδιο το ΕΤΕΑΝ μέρος του οικονομικού ρίσκου. Το εθνικό ταμείο επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης συστάθηκε με τον Νόμο 3912 του 2011 με σκοπό να αντικαταστήσει το ΤΕΜΠΝΕ Α.Ε (Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων). Το ΕΤΕΑΝ στην παρούσα φάση εκτελεί πολύ σημαντικές δράσεις και χρηματοδοτήσεις. Αυτές είναι η Επιχειρηματική Επανεκκίνηση, η Νησιωτική Αγορά, το Ταμείο Εγγυοδοσίας καθώς και το Ταμείο Δανειοδοτήσεων.

3.7 Στοιχευμένη επιλογή επενδύσεων / επιχειρήσεων/ δραστηριοτήτων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά για το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα

Με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων που προσφέρονται στο Πρόγραμμα πρέπει οι επενδύσεις να επικεντρωθούν στις επιχειρήσεις οι οποίες να παρουσιάζουν προοπτικές ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα, τα βασικότερα χαρακτηριστικά που χρίζουν θετικής αξιολόγησης για κάποια επιχείρηση σε σχέση με την προοπτική τους για ανάπτυξη, διαφέρουν λίγο ή πολύ ανάλογα με τον τομέα ενασχόλησης τους και είναι η εξωστρέφεια δηλαδή το δημιουργούμενο εξαγωγικό δυναμικό μιας επιχείρησης, η ύπαρξη καινοτομίας η δημιουργία δηλαδή κάτι νέου, να παρουσιάζουν ένα σημαντικό μέγεθος όσον αφορά τον κύκλο εργασιών και απασχόλησης, να γίνεται στόχευση σε εξειδικευμένα τμήματα της παγκόσμιας αγοράς τα λεγόμενα niche markets, να έχουν παρουσιάσει θετικά αποτελέσματα και οικονομική προοπτική, να παρουσιάζουν την τάση να επανακυκλοφορούν τους πόρους στην εσωτερική αγορά ώστε να υπάρξει μεγιστοποίηση στο ποσοστό της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (π.χ.startups), να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον, να συνεργάζονται με άλλες επιχειρήσεις με κοινό σκοπό δράση που θα έχει σαν στόχο την ενίσχυση της καθετοποίησης, τη δημιουργία διαπραγματευτικού πλεονεκτήματος, την ολοκλήρωση του προσφερόμενου προϊόντος ή υπηρεσίας, τη δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας (Premium brands)K.E.M.E.E.B.E.A.,(2012).

3.5 Εθνικές Υποδομές

Με την διαδικασία της ανάπτυξης εθνικών υποδομών σε κρίσιμους τομείς της ελληνικής οικονομίας, όπως αυτοί της ενέργειας, του τουρισμού, των μεταφορών, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού προσδοκάτε να παρουσιαστεί ανάπτυξη στους ως άνω τομείς. Οι κινήσεις που θα πραγματοποιηθούν θα πρέπει να έχουν ως βασικό τους γνώμονα τις τελευταίες στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης ώστε να μπορούν να ικανοποιήσουν τις εθνικές αναπτυξιακές ανάγκες.

3.8 Ενίσχυση προσαρμογής επιχειρήσεων και ανθρώπινου δυναμικού στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις

Με το να αναδειχθεί και να υιοθετηθεί ένα νέο παραγωγικό μοντέλο το οποίο θα στηρίζεται στους τομείς της καινοτομίας και της εξωστρέφειας αλλά δεν δύναται να πραγματοποιηθεί με την απουσία της προσαρμογής των κατάλληλων γνώσεων των κατάλληλων δεξιοτήτων καθώς και χωρίς το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό. Η οικονομία μας απαιτεί το κατάλληλο και άρτια εξοπλισμένο με γνώσεις ανθρώπινο δυναμικό για να αποκτήσει τη δυναμική που χρειάζεται στον τομέα της καινοτομίας και να μπορέσουν να υποστηριχθούν οι αναπτυξιακοί τομείς προτεραιότητας ώστε να εξυπηρετηθεί ένα καινούργιο επιχειρηματικό μοντέλο (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. (2012).

Χρησιμοποιώντας τα παραπάνω ως βάση, πρέπει να πραγματοποιηθεί μια ταχεία και ολοκληρωμένη μετάβαση όσων αφορά τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους προς τις νέες απαιτήσεις της εποχής ώστε να εξομαλυνθούν οι οδυνηρές συνέπειες που προκλήθηκαν από την οικονομική ύφεση. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα είναι τα παρακάτω:

- Το να προσαρμοστούν οι επιχειρήσεις και το ανθρώπινο δυναμικό στις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της αγοράς που επικρατούν στην αγορά.
- Το να αναπτυχθεί το πακέτο δεξιοτήτων με το οποίο είναι εφοδιασμένοι οι εργαζόμενοι από τους οποίους ζητείτε η υποστήριξη της προσαρμογής των επιχειρήσεων στα νέα αναπτυξιακά δεδομένα.
- Το να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό κλίμα που θα συμβάλει στο να καταπολεμηθεί η ανεργία και στο να δημιουργηθούν νέες, βιώσιμες θέσεις εργασίας (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. (2012).

Συγκεκριμένα, όσον αφορά την επιχείρηση οι προσαρμογές που θα πρέπει να πραγματοποιηθούν θα είναι δίνοντας έμφαση σε συγκεκριμένες λειτουργίες τους όπως αυτή της οργάνωσης και της λειτουργίας, της βελτιστοποίησης όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των πόρων τους, στον τομέα ενίσχυσης της εξωστρέφειας και την εφαρμογή καινοτομιών, της ανάπτυξης εργαλείων αλλά και νέων διαδικασιών που να για την διοικητική πληροφόρηση και τις συγκριτικές αξιολογήσεις κλπ.

Σημείο αναφοράς για την πολιτική στήριξης του τομέα της απασχόλησης για την προγραμματική περίοδο που ακολουθεί θα αποτελεί η μεταφορά της βαρύτητας από την εκπαίδευση όσον αφορά την επαγγελματική κατάρτιση προς τον τομέα της στήριξης των επιχειρήσεων με ιδιαίτερη έμφαση στα εκπονημένα σχέδια προσαρμογής στην οικονομική κρίση αλλά και προς κάθε τεχνολογική πρόκληση που θα ακολουθήσει.

Για να αναπτυχθεί η επιχειρηματικότητα στην χώρα μας πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στον τομέα της υποστήριξης κυρίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων οι οποίες έχουν αποδεδειγμένα αναπτυξιακή δυναμική, δυναμική εξωστρέφειας και με δυνατότητα μεγέθυνσης, αντί του να υποστηρίζονται γενικευμένα νέες και πολλές φορές θνησιγενείς και μικρότερης κλίμακας επιχειρήσεις. Τα μέσα που στηρίζουν την καινοτομία και βελτιώνουν την παραγωγικότητα όσων αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν εμφανίζονται στο επιχειρηματικό περιβάλλον της Ελλάδας. Παρουσιάζεται λοιπόν η ανάγκη για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού πλέγματος που να αποτελείται από μηχανισμούς οι οποίοι θα στηρίζουν τις επιχειρήσεις σε ολόκληρο το φάσμα που παρουσιάζουν ανάγκες. Επιπροσθέτως και κατόπιν συμφωνίας με ομάδα εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το νέο Πρόγραμμα ΕΣΠΑ θα διαθέσει τους πόρους του στους τομείς της εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης ερευνητών μέσω στοχευόμενων κινήσεων που προκύπτουν μέσω της Στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης τόσο σε επίπεδο εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο (Hessels, J., & vanStel, A. (2011)).

Ο μεγάλος στόχος για την δεκαετία που έρχεται είναι να ενισχυθούν οι δυναμικές εστίες που παρουσιάζονται στη χώρα μας και δραστηριοποιούνται στον τομέα της επιχειρηματικότητας. Οι τομείς αυτοί θα πρέπει να παρουσιάζουν σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε τεχνολογικούς, καινοτόμους, ποιοτικούς, συνεργατικούς και εξωστρεφείς όρους και να μην έχουν ως βασικό τους γνώμονα να αναβιώσουν παραδοσιακές δραστηριότητες που αποτελούσαν παλαιότερα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ελληνικής οικονομίας (Αθήνα. - Μπούρας, Χ., 2007).

Πιο συγκεκριμένα, έμφαση θα δοθεί σε κάθε τομέα της ελληνικής οικονομίας που έχει τη δυνατότητα να παρουσιάσει εξωστρέφεια και όπου το μέγεθος της εθνικής παραγωγής του τομέα στην χώρα μας είναι επαρκής και μπορεί να επεκταθεί διαμέσου συνεργασιών των επιχειρήσεων που εμπλέκονται σε όλο το φάσμα της παραγωγής. Οι

τομείς αυτοί δύναται να έχουν ήδη αναπτυχθεί σε άλλες οικονομίες αλλά να επιτρέπουν στην ελληνική επιχειρηματικότητα να αναπτύξει ένα συγκεκριμένο μέρος της αγοράς μέσω της καινοτομίας(niche markets). Επιπροσθέτως, στους τομείς αυτούς είναι βασικό, να συγκεντρώνονται χαρακτηριστικά τα όποια να κάνουν αξιοποίηση της έξυπνης εξειδίκευσης, όπως η κρίσιμη μάζα και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Ο κάθε τομέας που θα έχει επιλεγεί στρατηγικά μέσω της δράσης του E&K θα αποκτήσει μια δυναμική η οποία θα αυξάνει την προστιθέμενη δυναμική των προϊόντων του στην αγορά ώστε να αποκτήσει ανταγωνιστικότητα σε διεθνές επίπεδο.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι στρατηγικοί τομείς οι οποίοι έχουν επιλεχτεί(Audretsch, D., Keilbach, M., &Lehmann, E. 2006):

3.8.1 Αγροδιατροφή / Βιομηχανία τροφίμων

Όσον αφορά την βιομηχανία τροφίμων υπάρχει ο στόχος ο οποίος υπολογίζεται να υλοποιηθεί κατά το 2023, ο οποίος είναι να διαμορφωθεί ένας σύγχρονος παραγωγικός κλάδος ο οποίος θα δίνει έμφαση στους τομείς της αγροδιατροφής και της μεταποίησης, τομείς οι οποίοι θα αποκτήσουν κρίσιμη συμβολή στο κομμάτι της οικονομικής ευημερίας και της ποιότητας ζωής των πολιτών, παράγοντας ανταγωνιστικά, ποιοτικά και ασφαλή τρόφιμα με ελληνική προέλευση τα οποία θα προσδίδουν μεγάλη προστιθέμενη αξία και υψηλά διατροφικά στάνταρ(Audretsch, D., Keilbach, M., &Lehmann, E. 2006).

3.8.2 Ενέργεια

Στον κρίσιμο τομέα της ενέργειας και του ενεργειακού εφοδιασμού η μορφή της στρατηγικής που θα εφαρμοστεί θα δίνει έμφαση στον τομέα της βελτίωσης της αξιοποίησης της ενέργειας για την εσωτερική αγορά καθώς και στο να υποστηριχθεί η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη για την Ελλάδα προστατεύοντας τους καταναλωτές από το υψηλό κόστος που παρουσιάζουν τα ενεργειακά προϊόντα. Επίσης, έχει δοθεί έμφαση στο να αναπτυχθεί βιώσιμη επιχειρηματικότητα, σε κομμάτια της αγοράς όπου υπάρχει η δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν οι ελληνικές επιχειρήσεις. Τέτοιοι τομείς είναι η εξοικονόμηση ενέργειας, το να αξιοποιηθούν οι ΑΠΕ όπως και να

συμμετάσχουν σε μεγάλα έργα υποδομών(Audretsch, D., Keilbach, M., &Lehmann, E. 2006).

3.8.3 Εφοδιαστική Αλυσίδα

Όσον αφορά τον τομέα των logistics η χάραξη της εθνικής στρατηγικής έχει ως σκοπό της να ενδυναμωθεί η αποτελεσματικότητα και να εκσυγχρονιστεί το σύστημα των μεταφορών. Μεγάλος στόχος αποτελεί το να αναδειχθεί η Ελλάδα στον διαμετακομιστικό κόμβο για την Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η ανάλυση της εθνικής στρατηγικής ξεκινάει με την ενίσχυση της αποδοτικότητας στον τομέα της εφοδιαστικής αλυσίδας με υπηρεσίες με χαμηλό κόστος αλλά με υψηλή ποιότητα, την απλοποίηση της δομής αλλά και τη μείωση των διαδικασιών όσον αφορά τους κρίκους της εφοδιαστικής αλυσίδας κάτι που θα αποφέρει όφελος στον τελικό καταναλωτή, τη διασφάλιση και την σταθεροποίηση των ελληνικών logistics ως πλέον βιώσιμα ενισχύοντας την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική τους απόδοση, την εξωστρέφεια και διεθνοποίηση τους και τέλος την ανάδειξη εμπορικών πυλών για είσοδο και έξοδο υπηρεσιών που προσφέρουν προστιθέμενη αξία(Αθήνα. - Μπούρας, X., 2007).

3.8.4 Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες

Όσον αφορά τους δύο τομείς των Δημιουργικών και των Πολιτιστικών Βιομηχανιών η χάραξη της στρατηγικής για την ανάπτυξη τους στοχεύει στο να δημιουργηθεί μια διακριτή ταυτότητα για τα προϊόντα που παράγονται αλλά και τις προσφερόμενες υπηρεσίες κάθε κλάδου (Branding και Design). Το παραπάνω συμβαίνει με σκοπό την διευκόλυνση στο κομμάτι της προώθησής τους προς την διεθνή αγορά και θα πραγματοποιηθεί συνδυάζοντας το με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας τους προσθέτοντάς τους αξία.

3.8.5 Περιβάλλον

Στον τομέα του περιβάλλοντος θα ακολουθηθούν οι εξής στρατηγικές ανάπτυξης οι οποίες παρουσιάζουν σημαντικές αναπτυξιακές προοπτικές έως και το 2023:

1. Να στηριχτεί η επιχειρηματικότητα στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων αστικής και βιομηχανικής προέλευσης έχοντας ως στόχο να εκμεταλλευτεί η οικονομία μας στον μεγαλύτερο βαθμό την αξία των αποβλήτων ως επαναχρησιμοποιήσιμα υλικά, με έμφαση επίσης στον τομέα της ανακύκλωσης καθώς ή και στην ενεργειακή τους αξιοποίηση.
2. Να στηριχτεί η επιχειρηματικότητα και η καινοτομία όσον αφορά προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν την αντιρρύπανση και την απορρύπανση δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον τομέα της “πράσινης επιχείρησης” αλλά και στον τομέα της βιομηχανικής συμβίωσης.
3. Να στηριχτεί ο τομέας της παραγωγής που αφορά τις περιβαλλοντικές υπηρεσίες υψίστης ποιότητας με αποδέκτες τα μέλη της κοινωνίας με σκοπό να αυξηθεί η διαφάνεια και να αμβλυνθούν οι κοινωνικές αντιδράσεις, κάνοντας ευκολότερη την περίπτωση εμπλοκής από επιχειρήσεις στον τομέα της μελέτης και της διατήρησης των περιβαλλοντικών πόρων και της βιοποικιλότητας.

3.8.6 Τουρισμός

Όσον αφορά τον τουριστικό τομέα για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 η στρατηγική η οποία θα ακολουθηθεί θα έχει ως σκοπό της να αναδειχτεί ο ελληνικός τουρισμός συνδυάζοντας το φυσικό, το πολιτιστικό και το ανθρώπινο απόθεμα της οικονομίας μας δημιουργώντας από το συνδυασμό αυτό ένα νέο προϊόν η εμπειρία το οποίο θα χαρακτηρίζεται από υψηλής ποιότητας υπηρεσίες σε όλο το φάσμα, και στο οποίο θα συμπεριλαμβάνεται ένα πακέτο από αλληλοσυμπληρούμενα αλλά και διακριτά τουριστικά προϊόντα και με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίζεται ένα συνολικό επίπεδο για τα ελάχιστα ποιοτικά χαρακτηριστικά τα οποία θα προσφέρονται στην τουριστική αγορά σε κάθε μια ελληνική περιφέρεια (Κολιόπουλος Ι., Σβολόπουλος Κ., Χατζηβασιλείου Ε., Νημάς Θ., Σχολινάκη- Χελιώτη Χ., 2012).

3.8.7 Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών(ΤΠΕ)

Η στρατηγική που εφαρμόζεται εθνικά στον τομέα της ψηφιακής ανάπτυξης αναγνωρίζει τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας ως έναν ολοκληρωμένο τομέα στρατηγικής ανάπτυξης αλλά και ως καταλύτη για τον μετασχηματισμό των υπολοίπων κλάδων που σχετίζονται με την ελληνική οικονομία ακόμα και του δημοσίου. Στόχος αλλά και προτεραιότητα τους είναι να μεταστρέψουν την αλυσίδα αξίας των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών προς το να γίνουν μια εξωστρεφής, καινοτόμος, αναγνωρίσιμη ποικιλία αποτελούμενη από προϊόντα και υπηρεσίες, ικανά να ωθήσουν προς την επιχειρηματικότητα καινοτομίας και να συντελέσουν στην εισαγωγή των επιχειρήσεων αλλά και των υπολοίπων τομέων της ελληνικής οικονομίας εντός των παγκόσμιων ψηφιακών αλυσίδων αξίας. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει να υπάρξει μια αμφίπλευρη ενίσχυση και στην ζήτηση αλλά και στην προσφορά των λειτουργικά αναβαθμισμένων αλλά και πλέον καινοτόμων εφαρμογών με ψηφιακό περιεχόμενο (Κολιόπουλος Ι., Σβολόπουλος Κ., Χατζηβασιλείου Ε., Νημάς Θ., Σχολινάκη- Χελιώτη Χ., 2012).

3.8.9 Υγεία

Όσον αφορά τον κρίσιμο τομέα της υγείας ο στόχος που επιδιώκεται είναι να αναπτυχθεί μια βιώσιμη εξωστρεφής επιχειρηματικότητα η οποία και θα έχει εξαγωγικό χαρακτήρα. Αυτό θα πραγματοποιηθεί σε τομείς που υπάρχει ουσιαστική δυναμική για να δραστηριοποιηθούν ελληνικές επιχειρήσεις και όλο το παραπάνω θα πρέπει να βοηθήσει να επιτευχθούν οι στρατηγικοί στόχοι του ΕΣΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Πιο συγκεκριμένα, έχει γίνει στόχευση στο να στηριχτούν νέες τεχνολογίες που θα ενισχύουν την παραγωγική διαδικασία για παράδειγμα να δημιουργηθούν γενόσημα των οποίων η προστιθέμενη αξία θα είναι υψηλή, να ξεκινήσει η παροχή υπηρεσιών όπως της τηλεϊατρικής, να αναπτυχθεί ο τουρισμός υγείας και οι εξαγωγές του τομέα.

3.8.10 Υλικά – Κατασκευές

Στον τομέα που αφορά τα υλικά και τις κατασκευές η στρατηγική η οποία έχει θεσπιστεί στοχεύει στο να ενισχυθούν ορισμένες αλυσίδες του ως άνω τομέα που προσφέρουν αξία. Αυτό μπορεί να συμβεί είτε στο κομμάτι των δραστηριοτήτων οι οποίες είναι συμπληρωματικές προς τις υφιστάμενες αλυσίδες αξίας που ήδη προσφέρουν αύξηση της προστιθέμενης αξίας της χώρας είτε σε κλάδους των εξαγωγών οι οποίοι προβαίνουν στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και που με αυτό τον τρόπο καταφέρνουν να καταλαμβάνουν συγκεκριμένα μέρη της παγκόσμιας αλυσίδας αξίας (Τζωρτζάκης, Κ., Τζωρτζάκη, Α.Μ. 2007).

Μείζονα ρόλο παίζουν ακόμα και οι συνεργασίες σε διατομεακό επίπεδο οι οποίες βοηθούν στην ανάδειξη σημαντικών αλυσίδων αξίας στα πλαίσια της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας μας και το νέο της αναπτυξιακό μοντέλο. Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στο κομμάτι αυτό μπορεί να διαδραματίσει ο τομέας της ναυτιλίας ο οποίος μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον τομέα της ενίσχυσης της απασχόλησης.

Για να παρακολουθούνται οι επιλεγμένοι τομείς αλλά και να αναδειχτούν νέοι τομείς παρακολούθησης θα θεσπιστεί μια συνεχόμενη διαδικασία που θα μελετά , θα διαβουλεύεται, θα παρακολουθεί και θα ελέγχει σε κάθε χρονική περίοδο της προγραμματικής περιόδου (Τζωρτζάκης, Κ., Τζωρτζάκη, Α.Μ. 2007).

Συμπεράσματα

Αδιαμφισβήτητα τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 αποτελούν χρηματοδοτικό μηχανισμό που σύμφωνα και με τη μελέτη που διεξήχθη φαίνεται πως συμβάλλουν με θετικά αποτελέσματα στην ενίσχυση των επιχειρήσεων, καθώς πρωταρχικός τους στόχος είναι η προαγωγή της ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης υψηλού επιπέδου, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας, η διασφάλιση κατάλληλης και επαρκούς κοινωνικής προστασίας με απώτερο στόχο και σκοπό τη συνεχή βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

Ωστόσο η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας αποτελεί ένα πολύπλευρο και δισεπίλυτο ζήτημα εν γένει, αλλά ακόμη περισσότερο στη σημερινή εποχή και στην Ελλάδα η οποία μαστίζεται από ανεργία, κοινωνικό αποκλεισμό, οικονομική και όχι μόνο κατάρρευση. Έτσι όσον αφορά ειδικότερα το επιχειρησιακό ρίσκο και το εχθρικό περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί κυρίως λόγω της υψηλής φορολογίας και του χαμηλού περιθωρίου ανάπτυξης και κέρδους θα ήταν σωτήριο να μην αντιμετωπίζουμε πάραυτα έλλειψη σταθερής και συνεχόμενης υποστήριξης όπως μέσω στρατηγικών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την ανάδειξη εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης ή ανάληψης μεγαλύτερου μέρους πιθανών κινδύνων που δεν θα επιβαρύνουν τον τελικό αποδέκτη μα σε αντίθεση θα παρέχουν περιθώρια ομαλής προσαρμογής και ανάδειξης των ευκαιριών που μπορεί να προκύψουν. Η ανάγκη αλλά και επιθυμία του να υπάρχει υγιής επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα καθιστά επιτακτική την ανάγκη τα επιχειρησιακά προγράμματα που στοχεύουν στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας αυτής της χώρας να στηρίζουν την ανάπτυξη κατάλληλων συστημάτων κοινωνικής προστασίας και πολιτικών για την αγορά εργασίας, να μεριμνούν για τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας, να προάγουν την ισότητα και να καταπολεμούν τις διακρίσεις, να συμβάλλουν στην ενίσχυση των ευκαιριών απασχόλησης με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη μιας ανοιχτής αγοράς εργασίας με στόχο την πρόσβαση στη χρηματοδότηση ευάλωτων ομάδων και πολύ μικρών επιχειρήσεων καταπολεμώντας έτσι την ανεργία, παρέχοντας επαρκή και κατάλληλη κοινωνική προστασία. Από την άλλη μεριά κρίνεται πολύ σημαντική η ανάγκη προσαρμογής για νέο αναπτυξιακό προγραμματισμό, ώστε να υπάρχει ένα σαφές και επικαιροποιημένο πλαίσιο άσκησης πολιτικής. Όπως επισημάνθηκε και παραπάνω υπάρχουν διάφορα σημεία όπου υπάρχουν ασυμβατότητες, ανάγκες εξειδίκευσης ή και περαιτέρω διερεύνησης. Η απουσία κατευθύνσεων οργάνωσης για την προστασία δεν

προσδιόρισε μια συνεκτική θεώρηση για τη σημαντική αυτή λειτουργική ενότητα. Ζητήματα όπως η ένταξη άλλων παραγωγικών δραστηριοτήτων, υποδομών αλλά και η σχέση των οικισμών με τον περιαστικό χώρο, σε ένα μεγάλο και σημαντικό λειτουργικά κομμάτι της Περιφέρειας, δεν αντιμετωπίστηκαν.

Είναι σαφές πως παρά τα όποια προβλήματα η ενίσχυση των επιχειρήσεων λειτούργησε ως ένα βαθμό, παρά τα όποια προβλήματα, τα χρήματα απορροφήθηκαν, κάποια έργα υλοποιήθηκαν και οι πόροι των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων κατάληξαν στην ελληνική οικονομία. Ωστόσο τα εμπόδια παρέμειναν αρκετά και ίσως αποτέλεσαν μια σύνθετη, άκαμπτη γραφειοκρατική δομή που ενώ θα έπρεπε να είναι μέρος της λύσης, αποτέλεσε μέρος του προβλήματος.

Βιβλιογραφία

Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ). (2012). Αξιολόγηση των επιδράσεων που έχουν ασκήσει στην πορεία της ελληνικής οικονομίας οι πολιτικές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέρος 1: Γενικά συμπεράσματα. Μελέτη του ΕΛΙΑΜΕΠ για την Τράπεζα της Ελλάδος. Ανακτήθηκε Μάρτιος 12, 2014 από www.eliamep.gr.

European Investment Bank. (2008). JESSICA Evaluation study for Greece. Final Report (17.6.2008). Athens. Διαθέσιμο από <http://www.jessicafund.gr/wpcontent/uploads/greece-Jessica-evaluation-study-final-report-dtz.pdf>. Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. (2012). Χρηματοπιστωτικά μέσα για τις ΜΜΕ συγχρηματοδοτηθέντα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Ειδική έκθεση αριθμ. 2. Luxembourg: Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. (2008). JESSICA: Νέος τρόπος χρησιμοποίησης των χρηματοδοτήσεων της ΕΕ για την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων και την προαγωγή της ανάπτυξης στις αστικές περιοχές. Λουξεμβούργο. Διαθέσιμο από http://www.eib.org/attachments/thematic/jessica_2008_el.pdf.

Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών. (2008). Σε αναζήτηση ελληνικού μοντέλου ανάπτυξης. (Επιμ. Τ. Γιαννίτης). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Πλασκοβίτης, Η. (2008). Αναπτυξιακές δυνατότητες και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ). Στο Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών, Σε αναζήτηση ελληνικού μοντέλου ανάπτυξης (276-282). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Πομόνης, Ν. (2002). Η οικονομική της επιχείρησης: Η συγκρότηση, η λειτουργία, η οργάνωση και η εποπτεία της επιχείρησης. Αθήνα: Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.

Τζωρτζάκης, Κ., Τζωρτζάκη, Α.Μ. (2007). Οργάνωση και Διοίκηση: το μάνατζμεντ της νέας εποχής. Αθήνα: Rosili.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. (2012). Εγκύκλιος για την ερμηνεία της έννοιας των ολοκληρωμένων σχεδίων αειφόρου αστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο εφαρμογής του χρηματοδοτικού εργαλείου JESSICA. Αθήνα. Διαθέσιμο από http://www.ibg.gr/IBGPublicSite/Files/Greek/egkyklios_141508.pdf.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητα. (2014). Εισήγηση του Υπουργού Ανάπτυξης στη Συνέντευξη Τύπου σχετικά με την πορεία του ΕΣΠΑ (9.4.2014). Ανακτήθηκε Απρίλιος 12, 2014 από <http://www.mindev.gov.gr/?p=14817>.

Audretsch, D., Keilbach, M., & Lehmann, E. (2006). *Entrepreneurship and Economic Growth*, New York, Oxford University Press.

Autio, E., & Acs, Z. (2010). Intellectual Property Protection and the Formation of Entrepreneurial Growth Aspirations. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 4(3), 234-251.

Bosma, N., Stam, E., & Schutjens, V. (2011). Creative destruction and regional productivity growth: evidence from the Dutch manufacturing and services industries. *Small Business Economics*, 36(4), 401-418.

Burgelman, R. A., & Hitt, M. A. (2007). Entrepreneurial actions, innovation, and appropriability. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 1(3-4), 349-352.

Cooper, A., Gimeno-Gascon, F., & Woo, C. (1994). Initial Human and Financial Capital as Predictors of New Venture Performance. *Journal of Business Venturing*, 9(5), 371-396.

Davidsson, P., & Honig, B. (2003). The role of social and human capital among nascent entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 18(3), 301-331. Fritsch, M., & Schroeter, A. (2009). Are more start-ups really better? Quantity and quality of new businesses and their effect on regional development. No. 2009, 070, Jena economic research papers.

Fritsch, M., & Schroeter, A. (2010). Does quality make a difference? Employment effects of high-and low-quality start-ups. No. 2011, 001, Jena economic research papers.

Goll, I., Brown Johnson, N., & Rasheed, A. (2008). Top management team demographic characteristics, business strategy and firm performance in the US airline industry. *Management Decision*, 46(2), 201-222.

Henrekson, M., & Johansson, D. (2010). Gazelles as job creators: a survey and interpretation of the evidence. *Small Business Economics*, 35(2), 227-244.

Hessels, J., & van Stel, A. (2011). Entrepreneurship, export orientation, and economic growth. *Small Business Economics*, 37(2), 255-268. Ιωαννίδης, Σ., & Γιωτόπουλος, Ι.

(2014). Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2012-13: Ενδείξεις Ανάκαμψης της Μικρής Επιχειρηματικότητας; IOBE 114 Lee, S. H.,

Beamish, P. W., Lee, H. U., & Park, J. H. (2009). Strategic choice during economic crisis: Domestic market position, organizational capabilities and export flexibility. *Journal of World Business*, 44(1), 1-15.

McDougall, P., Shane, S., & Oviatt, B. M. (1994). Explaining the formation of international new ventures: The limits of theories from international business research. *Journal of Business Venturing*, 9(6), 469-487.

Oviatt, B. M., & McDougall, P. P. (1994). Toward a theory of international new ventures. *Journal of International Business Studies*, 25(1), 45-64.

Δεδουσόπουλος, Α., Γιαλέρης, Π., Σχιστού, Ι., Τέντες, Π., Χατζηανδρέου, Α., (2006), *Αρχές Οικονομίας, Α΄ Τάξης Ενιαίου Λυκείου, Υ.Π.Ε.Π.Θ., Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα.*

Καραγιάννης, Α.Δ., Κορρές, Γ.Μ., Ζαρίφης, Α., (2007), *Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη, Τομέας Οικονομίας και Διοίκησης, Ειδικότητες: Υπαλλήλων Οικονομικών Υπηρεσιών – Υπαλλήλων Διοίκησης, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα.*

Κ.Ε.Μ.Ε.Ε.Β.Ε.Α.,(2012), *Πανελλαδική έρευνα Επιμελητηρίων: «Καταγραφή των προβλημάτων των επιχειρήσεων», Αθήνα.*

Κολιόπουλος Ι., Σβολόπουλος Κ., Χατζηβασιλείου Ε., Νημάς Θ., Σχολινάκη- Χελιώτη Χ., (2012) *Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου, Γ΄ Λυκείου- Γενικής Παιδείας, Αθήνα.*

Μπαμπινιώτης Γ. Δ., (1998), *Λεξικό της Νέα Ελληνικής Γλώσσας, Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.,*

Αθήνα. - Μπούρας, Χ., (2007) *Επιχειρηματικότητα: Μια ιστορική προσέγγιση σε μια αντι- κοινωνική δραστηριότητα*, <http://christosb.blogspot.gr/2007/05/blog-post.html>, 1.11.2012. - Σαϊτάκης, Α., (2006) *Επιστημονικά Τεχνολογικά Πάρκα: Ο Ρόλος τους στην ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας και την Περιφερειακή Ανάπτυξη*, *Περιοδικό Economist*, εφ. Η Καθημερινή, τεύχος 27, Απρίλιος.